

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—No. 699.

CHICAGO, ILL., 3. februarja (February 3rd), 1921.

LETO—VOL. XVI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

TOLERANCA—DOBRA METODA.

Ko je leta 1919 izbruhnila velika stavka v jeklarski industriji, je bilo med gotovimi krogi veliko iznenadenje vsled dejstva, da je postal eden glavnih voditeljev stavke človek, ki je nedolgo pred tem zapustil vrste organizacije "Industrijalnih delavcev sveta" in je postal uradnik "Ameriške federacije dela".

Svojo premembo je lahko pojasnil. Dejal je, da je največja stvar, ki ga interesira, delavsko gibanje in vse, kar to gibnje pojača, dobi vso njegovo oporo, in proti vsemu, kar postavlja delavsko gibanje nazaj ali ga zadržuje, je v ustrajni opoziciji.

William Z. Fosterju je najvažnejša stvar, življenska naloga, da pomaga pri gradnji militantnega, bojujočega, nekompromisnega delavskega gibanja. Pri tem gibanju ni toliko interesiran za momentalne diference glede taktike in teorij, kot pa za veliki, končni cilj.

Mnogo ljudi je mnenja, da je bil W. Z. Foster preganjan, nadlegovan od senatnega odbora in izgnan iz mnogih jeklarskih naselbin, ne toliko zato, ker je nekoč izdal knjigo z rdečimi platnicami, ampak zato, ker je spremenil svoje mnenje o važnosti malenkostnih detajlov in veruje sedaj v važnost velikih stvari.

Tukaj je nauk za socialistično gibanje.

Socialisti so zedinjeni, organizirani v politični stranki, s svojimi učnimi zavodi, časopisjem, literaturo, predavanji in drugimi aktivnostmi, za en gotov namen. Ta namen je zrušenje sistema, ki izkorišča delavstvo in ustanovitev socialističnega družabnega reda.

Nihče natančno ne ve, kako se bo strmoglavilo sistem kapitalističnega izkoriščanja. Nihče ne ve, ako bo kapitalistični razred pustil delavske zmage, pridobljene pri volitvah, da ostanejo zmage; ali ako bodo kapitalisti pričeli z uporom, z revolucijo, kot je storila sužnjekracija leta 1861, ali ako se bodo posluževali sabotaže, kadar pride zmaga delavskega ljudstva; ali karkoli se že lahko zgodi.

Mi smo prepričani, da pride socializem, kakor smo prepričani, da bo vroče meseca avgusta. Toda mi ne vemo, ravno kako, po kakšnih potih pride socializem, kakor ne vemo, dali prične vročina že meseca maja ali šele junija, ali ako bo deževalo štiri-deset dni po 14. juliju.

Inteligenten človek se bo pripravil za vročino v juliju in avgustu. Neinteligenten se bo pripravil, ne za vročino, ampak za natančno tako vročino, kot smo jo imeli zadnje leto. In tako bo prišel v nepri-

like, če bo deževalo, če bo vreme viharno ali kakor šnokoli že, ako se je pripravil le za enakomerno, vroče vreme, brez dežja.

Izkoriščevalni razred ene dežele je bil strmoglevljen na en način; ampak ta način je bil rezultat katastrofalne vojne, bede, politične korupeije, avtokracije, ki je bila brez primere v kaki drugi deželi, in ustrajne, prevdarne socialistične aglacije in organizacije.

Sedaj se je pojavilo veliko ljudi, ki pravijo, da se more strmoglaviti izkoriščevalni sistem edino na enak način v tej deželi ali katerikoli drugi deželi. Oni imajo popolno pravico izražati svoja mnenja, toda oni ne dajejo te pravice drugim; vsakega, ki misli, da pride socializem lahko tudi na kakšen drug kakor ruski način (ki je bil posledica skrahiranja ruske avtokracije), ga proglašajo za izdajalca, za agenta buržvazije, sploh za ničvrednega človeka, ki bi dal postreliti vse tiste, ki imajo drugačna mnenja, s strojnimi puškami, ako bi imel tako priliko.

Vse to je nesmiselno in ni vredno, da bi se s stvarjo ukvarjali, ako ne bi bil tu fakt, da imamo ljudi, ki imajo natančno narisano in opisano v vseh podrobnostih, kako se bodo dogodile stvari in kdor jim ne veruje, ga izključujejo, proglašajo za največjega grešnika in ga pehajo na stran, v temo.

Mi si jih dovoljujemo opozoriti, da mi vsi hočemo socializem; da delamo za socializem; da imamo eno delo, ki je, učiti delavstvo in ga navajati, da bo hotelo socializem, in kadar ga bo resnično zahtevalo, ne bo sile na svetu, ki bi jim mogla preprečiti izvedbo njihove zahteve, niti ne fanatični imposibilisti, ki trdijo, da delavstvo ni opravičen do socializma, razun, če ga zahteva na en edini način, s katerim se je zmagalo, recimo, v Dagestanu.

Tisti, ki hočejo socializem, morajo delati skupno, dati mu morajo vse svoje sile, da se z ustrajnim, energičnim, kooperativnim delom približamo našemu cilju.

Najboljši način za naše delo, če hočemo, da bo uspešno je, da toleriramo mnenja drugih, tudi tistih, ki natančno vedo, kako pride socializem, ako vidi-mo, da so v razlaganju svojih mnenj odkritosrčni, poštini in nekompromisni v zahtevah za socializem.

Sprevidelci boste, da tisti, ki resnično hočejo socializem in delajo za ta cilj, pa stvari ne gredo natančno po tistem tiru, kakor so si ga začrtali, bodo prvi spremenili taktiko, ki bo odgovarjala razmeram.

Bodimo tolerantni. Spoznajmo, da je jedro, ki

šteje, ne pa forma. Zedinimo se z vsemi, ki hočejo to kar mi hočemo in delajmo, da bomo dosegli, kar hočemo. (Tiskovni urad socialistične stranke.)

Koraki v socialistično družbo.

II.

Velika ekspanzija in velikanski razvoj ameriške industrije je bila posledica navadne sreče, držnega grafta in naravno konstruktivnega prizadevanja. Ljudje so se spodtikali ob premoženje ali do njegove možnosti slučajno; in zagrabili so zanj kjer koli se je kazala prilika, brez rokavic. Iskali so ga s poželjivo vizijo in ga mnogokrat dosegli z zmožnim gospodarstvom. Toda večina vsega današnjega ameriškega bogastva temelji na enostavnem ropu. Bogastvo je bilo tukaj — vsenaokrog, nerazvito seveda in obdarjeno očitno z neizoprljivostjo, in grabilo se je in razvijalo v soglasju surove in vedno prilagodujoče se vladavine, ki je temeljila na dobro znanem geslu: "Kdor prej pride, ta prej melje." Tisti, ki so se po prvih časih kapitalistične mrzlice, ki je prišla po prvih časih civilne vojne, držali poštenih potov, zmožnosti in prizadevanja, da se razvijejo polagoma, niso bili te vrste, ki so želi največja bogastva. Niti niso bili to tisti, ki so se pospeli do najvišje stopnje ter se vzdržali na površju, da zagospodujejo na industrijalnem polju, ko je izšel kapitalistični razred iz pozorišča tekme v dobo monopola.

Možje, ki so pridobili v tedanji po denarju in bogastvu hrepeneči dobi in ekspanziji, so bili možje hitre orientacije, drznih kretenj in so se zaleteli v vse, kar so nameravali začeti z vso brezobzirnostjo, ne glede na metode ali na posledice, ki bi iz tega nastale. Surovi in nepismeni ljudje so bili to, ki so se razlikovali od drugih po svoji pretkanosti in navihanosti. Uspeli so v podjetjih, v kakršnih so mnogi inteligentnejši od njih propadli ali pa so le težko izhajali — enostavno vsled tega, ker niso imeli nobenih pomislov in se niso ustrašili ničesar. Kapitalisti so grabili in gradili s konstruktivno zmožnostjo, ampak ne samo ž njo; premoženje so grabili z ropanjem naravnih bogastev in z izkoriščanjem človeka.

Ta velikanski industrijalni razvoj bi bil brez ročnih delavcev, ki jih je bilo na tisoče in tisoče in so delali le za plačo ali malo napitnino, nemogoč. Za razvitje dežele je bilo treba rok in možgan. In možgansko delo, ki je največkrat odsev enostavne prebrisanosti najnižje vrste, je želo dobiček; toda ne samo možgani so želi dobiček. Možgani združeni s pridobljenimi in nasilnimi možnostmi, združeni z instinkti in živci, ki so znali grabiti in držati — vse to je omogočilo, da je postala krona v razvitu posameznega bogastva popolna, vsebujoča vse tiste biserne in draga kamenja, ki jih morejo imeti če hočejo biti popolne. To so bili posebni možgani — možgani prebrisanosti več kot pa inteligentnosti. Bili so zopet možgani, ki so pomagali temu industrijalnemu stroju do razvoja in do kretanja, ki ga ima danes, ali

nagrade za to niso dobili, kakor ne dobi prave nagrade za svoje prizadevanje in znanje mnogo možgan danes. Ti možgani so bili kakor danes — plačani; dobili so svojo mezdo, lastniki pa dividende in obresti od kapitala.

Res je, da je bil v dobi človeškega razvoja, o katerem govorimo, ta razpaseni in nezaslišani individualizem edina mogoča forma razvoja z graftom, sijajem in izkoriščanjem ter ignorance neizogibni tovariš tudi napredek.

Začetek monopola.

Tudi po civilni vojni je bilo zopet mnogo takih, ki so bili za svoje prizadevanje, da povzdignejo deželo popolnoma, oropani svojih nagrad, enostavno vsled tega, ker so bili v vojni. Tisti, ki so odpravili črno suženjstvo z orožjem v roki, so imeli čestokrat najmanj prilike, da obogate, ker so jih v tem prehiteli drugi, ki so bili doma in so špekulirali, med tem ko so se morali oni bojevati. Prilike za kapitalističen razvoj po tej vojni je bilo mnogo in bila je tudi svobodna.

Mnogi so začeli podjetja z malim kapitalom in tudi z malo zmožnostjo in so uspeli. Majhne industrije so zgradili možje, ki so bili dobri organizatorji; to se pravi taki, ki poznajo konstruktivno delo, ne pa umetnega grafta. Drugi so bili zopet izurjeni v graftu, a so bili slabi organizatorji. In ko je bil kapitalizem še vedno v dobi tekme, je bila dana mnogim prilika, da začno z razno trgovino ali industrijo.

To seveda ne pomeni, da je bila ta prilika za vse — niti za večino je ni bilo. Kaj takega je bilo absolutno nemogoče. Temelj podjetij je moral biti vzdrževan z delom ljudskih množic. Na vsakega lastnika je moralo priti toliko in toliko tisoč delavcev. Na vsakega jemalca profita je moralo priti toliko in toliko mezdnih sužnjev (to je stvaritelj profita, kakor čebele, ki napravljajo med za svojega gospodarja). Razvoj kapitalizma je bil enostavno proces reduciranja števila lastnikov in jemalcev profita, med tem ko se je število delavcev (napravljalcev profita) večalo. In ko je rasel kapitalizem tako še predno so se pokazali prvi znaki meje nje gove ekspanzije, so se že začeli pojavljati tudi izzivi, da se naredi v njihovih mejah konec tekmi. Neizogibna tendenca kapitalizma, da se koncentrira, se je začela manifestirati ali pokazivati. Ta tendenca se je pojavila največ vsled osebnih interesov in ambicij posameznih agresivnih in dalekovidnejših kapitalistov, ki so zaželeli, da postanejo najjačji, nadvladajoči in so videli pred seboj možnost združenja. In ko je dobila ideja združenja enkrat konkretno obliko, potem ni bilo težko dopovedati, kako je združitve modrejša od tekme. Potrata, ki je sledila tekmi, je postala očitna. Bila je sistem anarhističnega proizvajanja in je uničevala ves kapitalistični sistem — dalekovidnejši kapitalisti pa so hoteli sistem brez prevelike potrate, največjo moč, največjo kontrolo nad vsem in največje dobičke. In tako se je par prebrisanih kapitalistov združilo — najprvo na skrivaj, kasneje pa so proglasili vsem ostalim na raznih po-

ljih proizvodnje ali trgovine napram manjim neizprosen boj.

Proti koncu zadnjega stoletja je bil boj nekaterih kapitalistov, da zgrade na razvalinah tekmovalnega in individualističnega sistema produkcije, kakor ga je vodil kapitalizem v svojih spočetkih, velikanski in neizprosen boj. In politična gesla v zadnjih desetletjih preteklega stoletja so se sukala ob vsaki priliki volilne kampanje le okrog bojev med monopolom in tekmovaljem, med malomeščanstvom in velekapitalisti. Demokratična stranka je zagovarjala neomajano idejo tekme; pri tem je našla svoje pristaše v malomeščanstvu ali pri takozvanih srednjih slojih. Sem spadajo zaostali mali tvorničarji in drugi trgovci, katerih gospodarska odvisnost je bila vsled monopolistične tendence velekapitalistov ogrožena. Republikanska stranka je postala zastopnica monopola in ustvariteljica naglo se učvrščujočih trustov.

Na industrijalnem polju je bil ta boj nepopustljiv in agresiven; in priznati je treba, da se je nagibal ta boj koj od začetka v prilog monopolu. Nobene govornice o slavospèvih individualistične iniciative in svobodne medsebojne tekme niso mogle v pričlo večje možnosti, ki je odsevala iz monopola, prepričati ljudstva, da je stari individualni in tekmovalni sistem bolji od monopolističnega.

Divjaška pamet kapitalista.

Moderni kapitalist je podoben primitivnemu divjaku v tem, da nikakor ne more razumeti okoliščin v katerih živi. Divjak, ki je videl svoj odsev v vodi, svojo senco na solncu in svoje umrle sorodnike v sanjah, in ki je slišal odmev svojega glasu, je vse te njemu nerazumljive prikazni pripisal dobrim ali slabim duhovom.

Mnogo naših industrijalnih magnatov živi v svetu baš tako nerazumljivih prikazni: ne morejo na noben način premotriti svojega lastnega režima in vse pojave sedanjih razmer si razlagajo ravno tako stupidno kakor si je paleolitski divjak tolmačil sanje in refleksi svojega nizkega čela v potoku.

Najsmešnejši pa so, kadar nastopajo kot filozofi in hočejo pokazati javnosti kako so modri. Njihova modrost pa navadno ostane v njihovih lastnih krogih, kajti kakor hitro prileze v nižjo plast "jokelnov", ne ostane od nje niti senca.

Pred kratkim je dejal neki kapitalist, ki poseduje več tisoč milijonov dolarjev v delnicah Rockefellerjevega trusta, sledeče: "Največji svetovni problem danes je, kako bi se dosegla maksimalna zmožnost proizvodnje in distribucije materijala, katerega svet najbolj potrebuje. Ako rešimo ta problem, tedaj se bo vrtelo kolesje industrij po vsem svetu kakor še nikdar prej, milijone ljudi bo rešenih stradanja in smrti in civilizacija bo korakala mogočno naprej."

Kakor če bi slišali divjaka: "Moja največja muka je, ker ne morem ujeti sence, ki se vleče za mano

ali pred mano. Kadar ujamem senco, tedaj ne bo več boleznj v moji jati, kajti senca je tisti zli duh, ki povzroča boleznj."

Povprečna pamet, ki ne premišljuje dosti, bo morda rekla, da ima omenjeni trustjan prav. Dosti dela — dosti potrebščin. Ako bi vsi ljudje na svetu proizvajali blago, tedaj ne more biti pomanjkanja! Da! — dobro bi bilo to, če bi se bogastvo proizvajalo za potrebe človeštva.

Ali mi imamo kapitalistično produkcijo, katere cilj ni potreba ljudi, temveč profit — in to je tista velikska razlika vsled katere se smeši minister petrolejske monarhije v Združenih državah.

Recimo, da se to zgodi, kar želi Rockefellerjev delničar: "največji svetovni problem" je rešen; kolesje industrij se zavrti po vsem svetu z maksimalno zmožnostjo in blago — živež, obleka itd. — leti na dan v veliki količini.

Kaj se bo zgodilo? Ravno to, kar bi rad preprečil kapitalistični modrijan: beda in smrt vsled lakote milijonov ljudi! Seveda ne takoj, toda kmalu, kajti kapitalistični sistem ne more biti drugače urejen, ko da vsaki perijodi prosperitete sledi perijoda gospodarske krize z brezposelnostjo. Ljudje bi proizvedli toliko, da bi bili mahoma vsi trgi zatlačeni; v vseh državah bi bil preostanek neprodanega blaga in "kolesje industrij" bi se naenkrat ustavilo. Zakaj? Zato, ker kapitalisti nočejo obratovati tovarn, kadar ne morejo spraviti izdelka v denar.

Poglejmo, kaj se godi v Ameriki. Med vojno in dve leti po vojni je bila "velika prosperiteta", to se pravi, da je vse delalo s polno paro. Kaj je danes? Tri milijone delavcev brez dela! Zakaj? Ali morda imajo delaveci vsega dovolj, pa jim ni treba več delati? Hahaha! Ravno narobe. Kapitalisti imajo še več ko dovolj — preveč blaga v skladiščih; ne vedo kam z njim. Evropski trgi so zanič vsled padle denarne valute, kredita ni, in ker ni tega, so zaprli tovarne in danes spet uživamo eno znanih perijod, ki prihajajo takole vsakih deset ali petnajst let po "veliki prosperiteti" — perijodo industrijalne krize.

Produkcija za trg — namesto za rabo — to je tisto prokletstvo kapitalističnega režima.

Resnica je, da je sedanja kriza v večji meri posledica vojne in razpadlega mednarodnega denarnega trga. Evropa potrebuje blago, toda nima s čim kupiti. Amerika proizvaja, pa ne more prodati. Ampak če se Evropa danes na kak čudežni način postavi na noge in naproducirata potrebščin z maksimalno zmožnostjo, kakor želi adjutant kralja Rockefellerja, koliko bo potem Amerika na boljšem? Amerika bo potem brez trga v Evropi in to pomeni za ameriške kapitaliste ravno takšno katastrofo, kakor če je Evropa bankrotna.

Tako se kapitalisti smešijo, ker nočejo priznati resnice, da je njihov sistem urejen le za dobiček privatnih lastnikov, ne pa za splošno blaginjo ljudstva.

Ta sistem je gnil, tako gnil, da smrdi do Marsa in reorganiziranje gospodarske, industrijalne in politične stavbe po socialističnih načelih je nujno potrebno.

Ivan Molek:

Izpoved.

Ko približa se večer moj,
bom naredil dolgo spoved —
kakor vi.

Spovedniku bom povedal tole:
(marsikaj pa tudi zamolčim —
kakor vi).

Včasih sem jezil se, klel in plakal,
dasiravno bil je smeh na mestu —
kakor vi.

Kradel tudi, ropal in ubijal
morda iz navade, ne pa iz poklica —
kakor vi!

Greh ljubezni — oh, premalo ga je bilo!
Ljubil sem čezmerno, strastno, blazno —
kakor vi.

Večkrat sprl sem se z resnico
in pomagal prostodušno si z lažjo sem —
kakor vi.

Silno rad bi bil nabral zakladov,
(moljev — haha! — toliko sem bal se —
kakor vi)

ali sreča pasja ni mi dovolila.
Greh, — kajne, — je, da z zlatom nasute nimam
skrinje —
kakor vi.

To — in mnogo več — so moji grehi.
Upam — živel sem pravično in pošteno —
kakor vi.

Dolg svetovnega kapitalizma narašča. Kapitalistični listi poročajo, da znaša ta dolg sedaj 300 milijard dolarjev. Državni dolgovi, ki jih je povzročil kapitalistični režim z vojno, so znašali ob zaključku vojne 212 milijard dolarjev. To pomeni, da mir ni omejil državnih dolgov, ampak da jih je izza vojne celo povečal. V teku vojne je naraščal dolg v državah, ki so bile v vojni po 40 milijard na leto. Takoj po vojni je ta dolg poskočil za pet milijard na leto, tako da ga je bilo 45 milijard, in zadnje leto ga je bilo 42 in pol milijarde. Največ tega dolga pade na Evropo, ker izdaja nov denar, ki nima kritja. Državni dolgovi v Severni in Južni Ameriki kažejo v drugem letu vidno poemanje, a nekaj povečanja v Aziji, Afriki in Oceaniji, medtem ko se je dolg Evrope povečal v prvem letu po premirju za 30 milijard, drugo leto pa za 45 milijard dolarjev. Kako ogromne obresti morajo plačevati narodi za te dolgove, si lahko mislimo. Vzlic temu so danes med nami ljudje, ki hvalijo kapitalistični sistem na vse pretege.

Dr. Ant. Uhlir:

O novi socijalni filozofiji.

Najprej nekoliko opomb o filozofiji sploh. Dandanes ni enotne definicije filozofije; zato je bolje, da karakaterizujemo filozofijo s tem, da povdarimo njene poglavitne naloge in povemo, v čem da se razlikuje od strokovnega znanstvenega dela. To so metafizika, vedoslovje in priprava novih strokovnih ved.

Metafizika je panoga mišljenja, ki je bila sicer od razvoja ved diskreditirana, ki pa baš dandanes, po eri prirodoslovnega materializma, dobiva zopet veljavo in čast, seveda le pod predpogojem, da se je iznebila stare dialektike in obstala v ognju najstrožjih izkušenj empiričnih nauk. Metafizika je stremljenje po znanstveni zgradbi svetovnega nazora, s katerim bi dopolnili in dovršili svoje znanstveno spoznanje in ki nam naj tudi praktično koristi, da bi namreč na njem mogli zasnovati tudi vse svoje življenje. Dobe, ko je filozofija bila kraljica ved, so že minile; takšne aristokratske vzvišenosti današnja demokratična organizacija znanstvenega dela ne dopušča. Dandanes mora iti tudi filozof skozi šolo umornega znanstvenega dela, sam se mora podvreči trdi disciplini znanstvene delavnice, če naj bo filozof v modernem pomenu besede. Metafizika predpolaga znanstveno pripravo, ona je nadaljevanje ved, ona hoče dognati, kam meri vse naše spoznanje, in izkuša izraziti zadnje približne zaključke, do katerih smeruje znanstveno mišljenje. Metafizika se tedaj naravno razvija z vedami, in kakor se pogloblja naše pozitivno spoznanje, tako narašča tudi resničnost metafizičnih spekulacij.

Vedoslovje je razmotrivanje vsebine (noetike) in oblike (logika) našega spoznanja. Vprašamo se, kakšne so predpolage in postave našega mišljenja, ali je vse naše spoznanje zgolj čuvstvo ali zgolj razum, oziroma kdaj in v kakšnem razmerju naša misel črpa iz obeh teh virov, kdaj je naše mišljenje pravilno itd. Dočim torej metafizika išče zaključkov in možnih posledic našega spoznanja, pa vedoslovje išče le njegovih predpolag, početkov, pogojev in zakonitosti. Tako metafizika in vedoslovje obočujeta celo vsebino našega mišljenja in s tem tudi vsega življenja in sveta, kajti svet se odseva v našem mišljenju, in filozofija raziskuje, kakšen smisel in red ima to mišljenje, ki je slika vsega fizičnega in duševnega bistva. Najti enoto in sovisnost vsega našega spoznanja, da bi imeli i za praktično življenje nekakšen idealni razlog, da bi zavedno mogli smerovati k nekakšnemu višjemu nravnemu smotru, to je pravzaprav smisel vsega znanstvenega filozofovanja.

Ne le za prakso, tudi za teorijo ima filozofija pomen: vedam naj kaže, kje kaj ostaja v celotnem svetovnem nazoru nejasnega, nedognanega, in kje je torej treba osredotočiti znanstveno delo, da bi veda življenju koristila. Filozofija mora torej izhajati od znanstvenega spoznanja in se vračati zopet k njemu z novimi vprašanji, mora pripravljati nove strokovne vede.

Ako hočemo sedaj govoriti o socialni filozofiji, moramo v nji dobiti odgovor na ta-le vprašanja: 1. Ker je dandanes sprejemljiva zgolj filozofija, utemeljena na vedah, — ali socialna filozofija izhaja iz znanstvenega spoznanja? 2. Ali ta socialna filozofija gradi znanstveni svetovni nazor, oziroma, ali je dandanes možna socialna metafizika? 3. Ali socialna filozofija razmotriva predpolage našega vedenja, ali govori o zakonitosti našega mišljenja in odgovarja na vprašanja o izviri in značaju našega spoznanja? 4. Ali daje vprašanja strokovnim vedam?

Predno odgovorim, navedem nekaj historičnih, psiholoških in socioloških opomb za splošno orientacijo:

Razvoj znanstvenega mišljenja je bil pospešen osobito v XIX. stoletju. Vpliv verskega dogmatizma je bil oslabiljen, in vobče je bil na vseh straneh viden razmah kulturnega, narodnega, političnega življenja po preporodnem vplivu revolucijskega francoskega prosvetljenstva izza konca XVIII. stoletja. Duh svobode je pronical v vse javno življenje in znanstveno mišljenje je bilo v tem novem svobodnejšem ovzdušju le okrepcano. Veda za vedo je postajala samozavestnejša, samostojnejša, ampak tudi strožja napram samisebi; kajti nehali so verovati v dogmatično tradicijo, in znanstveni duh je tedaj tem večjo pozornost obračal na stvari, kakršne so v resnici, in ne kot je dogma velevala vanje verovati. Vede so tako postajale avtonomne, t. j. klasifikovale, razvrščale so se strogo po strokah in se osredotočevale na svoje lastne študijske predmete. Dočim so se vede prej istovetile s pojmom filozofije in verstva, so se sedaj otrešale vezi nepotrjene, avtoritativne metafizike. Stvarno in historično so se vede tako razvijale, da so se najprej ustanovljali in organizirali oddelki, raziskujoči svet neorganičnih pojavov, neorganično prido: fizika, kemija. Od gmotne narode se je nadalje razlikovalo življensko dogajanje, svet organičnih pojavov: biološke vede. V drugi polovici preteklega stoletja so dospeli do eksaktnega spoznanja duševne dejavnosti, do študija subjektivnih duševnih stanj, k faktu individualne zavesti v psihologiji. Naposled se je koncem stoletja znanstveno pokazalo, da nad individualno zavestjo ekzistuje še višja in komplikovanejša zavest, katera se ne da razložiti le iz naše subjektivitete, ampak ki je posebna sinteza vseh individualnih zavesti, namreč kolektivna zavest. Ta je predmet sociologije kot abstraktne vede, v koji so zapopadene konkretne vede kot primerjalne vede o verstvih in nraavnih, o pravnih in gospodarskih faktih, in pod., in v kojoj spadajo tudi stroke socialne prakse: državna, narodna, gospodarska, socialna, kulturna (verska, šolska) politika itd.

Sosedstvo psihologije in sociologije v časovnem in stvarnem razvoju še dandanes povzroča mnogo nesporazumljenja o samobitnosti socialnih pojavov in torej sociologije kot vede. Običaji, nraavni, verski nazori, gospodarska in pravna načela sprejemamo hkratu z vzgojo in z vsjo kulturo, v koje ovzdušju živimo. To so utvare, predstavljajoče sisteme pojmov in običajev, ki določajo, determinujejo vse naše mišljenje, hotenje in dejanje. Ti utvari, ti verski,

nraavni, pravni in gospodarski sistemi so vzniknili pred nami in se nam podajajo kot gotove stvari, ki smo jih posamezniki primorani — bodisi pasivno bodisi z odporom — sprejemati. In te socialne verske, nraavne, pravne in gospodarske institucije, ki se individualno vsiljujejo in prihajajo kakor od zunaj, iz nekakšnega nadindividualnega ovzdušja, so predmet sociološkega študija.

Naša osebna, individualna, subjektivna zavest je prenestavna, da bi razjasnila neizmerno kompliciranost kolektivnih idej. Individualna zavest je vezana s telesnim organizmom, ki ima le omejen krog duševne učinkovitosti: občutek, sprejemanje, čutne in splošne predstave, — torej zgolj afektivne, premenljive, bežne, nestalne pojave, dočim so ideje kolektivne zavesti ustanovljeni, objektivni, nujni in splošni pojmi. Če bi bil naš razum odkazan le na plodove našega organično-psihičnega življenja, bi sploh ne bil razum, ampak zgolj zbirališče čutnih pojmov, brez logike, reda, zveze. Intelektualna delavnost je pač nekaj več nego čutna pestrost brez soglasja. Ideje, ki tvorijo naš razumov sistem, nadkriljujejo vse naše organične možnosti, segajo nad našo individualno izkušnost, nad našo osebno, subjektivno emperijo; pojmi, s katerimi mislimo, niso le stvari naše osebne čutne izkušnosti.

Vprašanje, odkod so ti pojmi, je bilo vedno glavni filozofični problem. Kakšna je razlika med čutnimi predstavami in nadčutnimi pojmi? Ali je možno tudi spoznanje, ki ni odvisno le od čutne izkušnosti? Ali je kakšen svet idej, pojmov, mišljenja po zornim kotom večnosti, sub specie eternitatis, vir najvišje, trajne, povsod pričujoče, neosebne, objektivne, brez-pogojne in logične resnice?

Zavest te dvojnosti duševnega življenja, kretajočega se med čuti in razumom, se je pojavljala v najraznejših filozofičnih, verskih, pesniških in znanstvenih formulacijah. Zavest razlike med tem, kar izhaja iz osebne čutne izkušnosti, in tem, kar nas dviga nad vsakdanjo bežno emperijo k višji zavesti, k idealnejši zavesti, je bila v bistvu zavest razlike naših čutnih predstav in naših pojmov, kojih izvor je bil nerazumljiv. Tem večja je bila tajinstvenost tega nadčutnega sveta idej, ker se je človek, ki se je odrešil osebni čuvstev in živel idealneje, čutil nekako očiščenega, okrepcanega, vzvišenega nad svojo fizično ekzistenco: vse njegovo dejanje in nehanje je bilo promienjeno od neznane sile, vse njegovo materialno življenje je zadobilo nraavnega smisla. Dvojnost duševnega življenja, razlika čutov in razuma je bila izoblikovana z razliko zemlje in neba, človeka in boga in pod.

(Konec prihodnjič.)

IZŠLA JE KNJIŽICA:

“NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV.”

Z vprašanji in odgoovri v slovenskem in angleškem jeziku, ki jih mora vedeti vsak prosilec pred sodnikom. Cena 40c. Naročila sprejema tajništvo J. S. Z., 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

MOSKVA V LETU 1920.

Dr. Alfons Coldschmidt.

(Nadaljevanje.)

Konji, psi in druge živalice.

V Moskvi primanjkuje vprežne živine. Konji niso preveč gladki, pa tudi reber ne kažejo. Konji izvoščekov pa so bolj mršavi, ker primanjkuje krme; cene senu in ovsu so precej visoke. So pa tudi taki neusmiljeni izvoščeki, ki mislijo bolj na svoj žep kot pa na konjski želodec.

V mesecu maju 1920 je stala vožnja v kočiji iz Nikolajevskega kolodvora do Gledališkega trga tri tisoč bolševiških rubljev, ali približno petdeset nemških mark. V začetku revolucije je moskovski mestni sovjet nacionaliziral vse, včevši kočije. Danes pa imajo izvoščeki zopet proste roke, čeprav jih je bilo mnogo pridržanih v uradni službi. Drugi so prosti in jih njadete na vsakem vogalu.

Ampak mené so bolj zanimali psi kot konji in kočijaži. Nekoč sem čital o psih v Carigradu, o teh samim sebi prepuščenih stvorih v turškem glavnem mestu. V letu 1880 je bilo v Carigradu toliko psov, da se jim je človek komaj umikal. Ulice v Moskvi seveda niso tako bogate psov, ampak povedati moram, da se nihče ne zmeni za te uboge pare. Njih koža, razmršena dlaka, vobče vse kaže, kako hudo je zadela revolucija tega najzvestejšega prijatelja človeka.

Pse vidiš počivati in ležati ob cestnih jarkih, ob zidu hiš, na stopnicah. Ves božji dan spe na teh stopnicah in tudi ponoči se ne ganejo. Jaz sem se mnogokrat čudil kako živijo, kdo skrbi zanje, ko ni videti v njih nobenega življenja ali gibanja.

Človek vidi vsakovrstne pse: razmršene, umazane St. Bernarde, ki so bili nekdanj last premožnih ljudi; sključene in dolgobedre ruske pse, katerih nekdanj bele kože so sedaj umazane in sive; male, nesnažne "pudelné", za katere se nihče ne briga, sploh vse vrste psov, ki jih je človek kdaj videl. Te živali, katerih oči so takorekoč zalepljene, spominjajo mi moidoče na nekdanje čase. Gospodarjev in psov ni več. Mnogi teh počestnih psov so bili nekoč gospodarji, ampak njihovi časi so minili.

Moja žena mi je zavila v mojo prtljago zavoj poln praška proti ušem. Rekla mi je: "Uši boš dobil. Vsak večer potrosi nekaj tega praška na posteljo, ker ne maram imeti ušivega moža, ker hočem, da bo koža mojega soproga čista in bela, ne pa razpraskana in oglodana od uši in nesnage. Pazi se pred ušmi v Rusiji!"

Tega praška proti ušem nisem niti enkrat rabil, a kljub temu nisem dobil uši, še manj pa bolhe ves čas mojega bivanja v Rusiji. Ko hitro pa sem prišel nazaj v Estonijo, takrat sem bil ravno pri zdravniku v Revalu, pa je skočila bolha na me. Zdravnik mi je ravno izdeloval spričevalo, da nisem ušiv in poln bolh, ko je ta spaka skočila na me. Ampak v Moskvi nisem videl niti ene uši, niti ene bolhe.

S tem pa ni rečeno, da ni v Moskvi uši, bolh in stenic. V maju leta 1920 ni bilo več tifusa v Moskvi, (uši prenašajo tifus), niso pa zadušili te morilke po drugih krajih Rusije. Zunanji svet bi storil Rusiji in njenemu narodu največjo dobroto, ako bi poslal tja zdravnike, zdravniške preiskovalce in zaloge zdravil, namesto da financira razne protirevolucionarne in pomaga mučiti in moriti dušo in telo ruskega naroda.

Tfus je najbolj razsajal po krajih, kjer sta divjala Kolčak in Denikin. Povedali so mi, da razsaja v tistih krajih ta grozna kuga skoro popolnoma neovirano.

Makhorka.

Vzame precej časa predho se ji privadite. V njej se nahaja drevje in listje iz velikanskih ruskih gozdov in trava iz dalekosežnih travnikov. Ta tobak ima vsakovrstno aromo, ki je vstanu vreči človeka ob tla. Človek se ji mora privaditi.

Vsi ljudje v Moskvi, ki kadijo pipe in celo nekateri, ki delajo cigarete, rabijo makhorko, kjer je le malo tobaka, pa toliko več prsti, listja in trave.

Ljudje se privadijo in navadijo temu tobaku, jaz se mu nisem, ker ni bilo treba, kajti prinesel sem seboj dvajset zavojčkov tobaka iz Nemčije, poleg tega pa nam je dal Šaša še dvajset dobrih ruskih cigaret vsak dan.

Bil pa je en član naše delegacije, ki se je opojil z makhorko, tako da skoro brez nje ni mogel živeti. Makhorko je hvalil na vse pretege.

Makhorka, katero so kadili že v mirnih časih, je tobak za revne ljudi, nekako nadomestilo za tobak, izvor potrebe, nekaka mešanica, ker dobrega tobaka se ne dobi v Moskvi. Tisti čudoviti cigareti po eno kopejko so menda za vselej izginili. V maju l. 1920 ste morali plačati tobakarnam po 400 do 600 bolševiških rubljev za 25 cigaret. Ti "branjevci" imajo svoje postojanke na vseh vogalih, na vsakem oknu in kotu hiš, nekateri pa celo ponujajo svoje blago na cesti. Prodajajo makhorko in tudi papirčke.

Kdorkoli se je navadil temu nadomestilu, se mu ne more več odvaditi. Angleške cigarete sem ponudil nekdanjemu ravnatelju zavoda Credit Lyonnais, ki je sedaj ravnatelj neke industrijalne korporacije, pa je ponudbo hvaležno odklonil, češ da kadi samo makhorko. Druzega tobaka niti ne pogleda.

Za cigarete rabijo vsakovrsten papir. Makhorko zavijajo celo v navaden zavijalni papir, časnike, sploh v vsak papir in potem kadijo.

S člani angleške delegacije pa so lepše postopali. Unija tobačnih delavcev jim je podarila lepo zalogo finih cigaret. Angleži so imeli dobre čase. Tudi Scheidemann, če bi prišel v Moskvo, bi dobil lep zavoj dobrih cigaret s primernim pozdravom; njemu ne bi bilo treba kaditi makhorko.

Vojna s Poljsko.

Nekega den pride v urad stranke nek mlad komunist. Poslovodja podpiše nek papir in mladi komunist se hitro poslovil.

“Kaj ste podpisali?” vprašam. “Bilo je spričevalo za fronto; sodrug gre na fronto. Prostovoljec je, mnogo prostovoljcev pride vsak dan.” Pred tem dogodkom nisem slišal niti besede o kaki vojni s Poljsko. Jako malo so govorili o tej vojni. Rusija je bila takrat že šest let v vojni, in čeprav je Rusija že do grla sita vojevanja, se ji vendar ne more kar tako izogniti, ampak je prisiljena braniti se in odbijati sovražne navale. Na Rusijo pritiskajo od vseh strani, ampak če jo bodo mogli pritisniti k tlom, je pa drugo vprašanje. Vobče se je o vojni s Poljsko le malo govorilo. Voditelji, politični voditelji, so jo omenjali in so bili prepričani, da bo Rusija zmagala v tej vojni.

To prepričanje in samozavest je vidljiva ljudem ki popolnoma umevajo Rusijo, ker ta dežela izrabi proti vsakemu svojemu napadalcu vse svoje moči in milijone ljudstva. Če je vojna ljudska vojna, kot je bila ta vojna proti Poljski narodna vojna, potem je Rusija nepremagljiva. Kdo naj premaga to širino in dolžino in te milijone z golim mečem? Napoleon je ni mogel premagati, ker Rusija je še danes en veliki Kutuzov (Op.: Mihael Ilarionovič Kutuzov (1745-1813) je bil ruski feldmaršal, ki je vodil rusko vojno proti Napoleonu leta 1812, kjer je bil Napoleon usodno poražen).

Vojna je opresivna, kajti ona zahteva žrtve, samozatajevanje, črpa energijo in povzroča bedo. Vsaka vojna je opresivna in za Rusijo ni pri tem nobene izjeme. Kdo na svetu ima pravico bojevati se z Rusijo? Zverinski zločin je to. Vojna obremenjuje transportna sredstva, jih naravnost uničuje, ona je morilka milijonov. Vojna je strašna v vsakem slučaju.

Navsezadnje pa je sploh največja nesmisel napadati Rusijo. In za to je mnogo dobrih in tehtnih vzrokov. Anglija, oziroma angleška vlada to dobro razume. Rusija sama na sebi je velikansko skladišče za vsakovrstna živila, njene zaloge vsakovrstnih sirovin so neizčrpeljive. In kdo ima kak interes, da uniči ta skladišča, ta kaldron, te možnosti? Kdo je tako neumen, da tega ne vidi. In vse izgleda tako, da v vsi Evropi ni enega pametnega državnika.

Rubelj.

Rubelj je nekdaž pomenil nekaj na svetu; bil je vreden 2.16 nemške marke ali 50 centov v ameriškem denarju. Razume pa se, da je imel rubelj precej “trikov” v sebi in okoli sebe, med katere je spadal posebno tisti “zlati” standard, ki sta mu ga dala Witte in Kokovcev. Rusija v resnici ni imela nikoli zlate enote, ampak samo centralizacijo zlata, da je s tem čarala inozemske trgovce. V deželi sami ni bilo videti nobenega zlatega denarja. Papirnati rubel v vsakovrstnih barvah, lepo risan, ampak drugače umazan, grd in podkupljiv je brizgal svoj strup v duše ruskih uradnikov in še dandanašnji se dobe še duše, ki se niso osnažile tega strupa. Že v mirnih časih je imela Rusija nekako barvno psihologijo rublja, nekako krajevno “ažiotaza”, ki se je ravnala po starosti rublja, barvi rublja in velikosti rublja.

Sovjetska republika mora računati tudi s to psihologijo. Romanovski, caristični rublji imajo veliko večjo nakupovalno vrednost kot pa bolševiški rublji. V maju so špekulanti kupovali okoli 20 tisoč bolševiških rubljev za en tisoč carističnih rubljev, kljub temu, da so državne izmenjevalnice izmenjavale ta denar po enaki vrednosti.

Ruski denar, to je bolševiški denar in denar v evropskem smislu besede. To je samo nekaj izdan denar, ki ne predstavlja ničesar. V celi Rusiji ni niti enega zavoda, ki bi zamenjal papirnati denar za zlato ali srebro, kakor je recimo to slučaj na Angleškem, kjer angleška banka izmenjuje funtne note. Pozabiti pa ne smemo, da je mnogo evropskih držav in državic, ki nimajo prav nič večje obveznosti za izmenjavo papirnatih not, kakor je v Rusiji. Izmenjavanje papirja za zlato je prenehalo. Tako na primer ne more izmenjati takih not nemška državna banka, avstrijska pa še manj. Te banke lahko zamenjajo note za note, ne pa note za kovinasti denar. To seveda ni nobena izmenjava, temveč navaden humbug, česar pa nočejo priznati. Kolikor se pa tiče bolševiškega rublja, je pa to navaden in odprt humbug. Bolševiški rubel je v resnici odprta prevarancija, medtem ko so ostale evropske note prikrita prevara. In tako je prav. Kdor hoče koga prevarati, ogoljufati, naj ga prevara odprto in pri belem dnevu. In če je vaš namen spraviti ves denarni sistem iz eksistence, potem ne morete nikoli zadoosti goljufati in varati. Sovjetska republika je do sedaj izdala okoli 600 do 700 milijard rubljev. Ona je v taki stiski, da niti ne more dovolj hitro tiskati ta denar, — komaj par milijonov na dan. In to je mnogo premalo, ako je njih namen popolnoma uničiti denarni sistem. Delo je treba izvršiti dobro. Sistem je treba popolnoma uničiti, sistematično in polagoma. In to je kar sistem zahteva in kar ljudje hočejo. Oni ne žele, da se denar kar naenkrat uniči, oni hočejo, da se jih vara prikrito. To je pa jako zanimiva epizoda, je kaviar za finančnega kritika, kajti kolikor bolj veličastna je prevara, toliko slastnejši je prigrizek za nje.

Sovjetska republika je sedaj izdala revolucionarne certifikate, note, na katerih je natisnjena propaganda v vseh svetovnih jezikih, kjer se čita v vseh modernih jezikih sledeče: Proletarci vsih dežel združite se! Te note so manjše kot stare bolševiške note. Videl sem noto za 500 in 1000 bolševiških rubljev. Bojne klice komunističnega manifesta, Marksa in Engelsa lahko čitate v nemškem, potem v francoskem, angleškem, turškem, ruskem jeziku in drugih.

Ta propagandna bančna nota, ta tendenciozna nota je veliko manj vredna od stare sovjetske “rdeče” note. 10.000 rdečih sovjetskih not, ko sem bil jaz v Moskvi, je bilo vredno 11.000 manifestnih not. Poleg teh so tudi stare rdeče note po 10.000 rubljev, ampak te so bolj redke.

Tiskajo tudi male note, malo večje od poštnih znamk, v zeleni, rmeni in rjavi barvi. Tudi od teh so nekatere manifestne note, na katerih je tiskan

bojni klie samo v ruskem jeziku. Poleg teh so v Rusiji tudi Kerenskijeve note, katerih vrednost je nekako med carističnimi in boljševiskimi notami. Note, note in zopet note. Kupi ruskih not, umazanih in zmečkanih not, spopanih in zapacanih, ničvrednih not. Na male poštnim znamkam podobne note se ne polaga veliko zanimanja, ker nimajo praktično nobene vrednosti, vobče še toliko niso vredne, kot je papir, na katerem so tiskane. Če se je kdo bril norea iz denarja, se je tisti, ki si je izmislil izdati te karikature, ki niso nič drugega kot nekaka parodija na kapitalistični denarni sistem.

Ljudje v Moskvi ne štejejo v rubljih, ampak v kruhu. Povsod slišite ljudi, ki rečejo: "Koliko kruha bom dobil za toliko rubljev?" ali pa: "Koliko rubljev moram dati za toliko kruha?" Pri tem ne naglašajo besede "rubelj", ampak besedo "kruh". Kruh in ne papir je merilo, enota in v tem je velik pomen, socialistični pomen. To je že ena posledic gigantične sistematične devaluacije, veličastne relegacije denarja v ozadju vsled ogromne produkcije papirnatega denarja. Vrednost rublja sedaj reprezentira velikost papirja, kakovost tiska in barve in vernost mase. Pravega rublja pa ni več, ravno tako ne denarja. To je katastrofa denarja, mrzlična produkcija suplementarne nakupovalne moči. Če ne bi ljudje kradli, vse te prevare ne bi bilo prav nič treba ampak ker so v ljudstvu še vedno kapitalistične tendence, zato ga je treba varati na ta način. In to je vzrok, da tiskajo ta papirnati denar.

V inozemskih državah nima boljševiski rubelj nobene vrednosti. Pa tudi ne rabi imeti kako vrednost, kajti rusko trgovanje z zunanjimi deželami je popolnoma drugače financirano. Pri zadnjih kupčijah se uporablja zlato, blago, koncesije in produkti. Prodajalcem blaga v Rusiji ni treba imeti prav nobene strahu ali skrbi, kajti sovjetska vlada točno izplačuje v dobrem denarju, ker ji ni treba goljufati inozemskih trgovcev. Ona ima dovolj sredstev, da plačuje svoje dolgove, čeprav ima ničvredno enoto (standard) za notranje zadeve, kajti njena denarna enota za zunanjo trgovino ima visoko vrednost, ki presega celo ameriško valuto.

Čas.

Ura v Moskvi je porinjena naprej. Poleti je naprej več ur. Iz tega razloga se prične delovnik jako rano in konča toliko prej. Kakor štejejo čas v Berlinu so vsi uradi in tovarne zaprte že opoldne. To je dobro, kajti delavec daje mnogo ur ob belem dnevu za rekreacijo. In Moskva potrebuje razvedrila, kajti njeni živci so napeti, vojna jih je izmučila, zato ljudje potrebujejo veliko hoje in vaje na prostem, počitka in užitka narave.

So pa tudi taki ljudje v Moskvi, ki se ne morejo umakniti trpinčenju njihovih živcev. To velja posebno za administrativne uradnike, ki delajo po dvanajst, štirinajst in celo več ur na dan. Čičerin je tak suženj in mnogo drugih je, ki delajo od ranega jutra do poznega večera. Pomagati si ne morejo, ker sposobnih delavcev primanjkuje, delo se pa ku-

piči dan in noč. Čičerin pride v svoj urad kasno popoldan in dela do šeste ure v jutro po moskovskem času.

V Moskvi je dovolj časa, tega je bilo vedno dovolj in tako tudi sedaj. Rusija je velika in čas teče jako počasi. In naposled kaj pa je vendar čas, ena ura prej ali kasneje!

Mnogokrat sem zgubil potrpljenje, udarjal z nogo ob tla, udaril z roko po mizi, ker se nisem mogel privaditi moskovskemu času, odlašanju in počasnosti. Dopadala se mi je uravnava časa in ur poleti, nikakor pa se nisem mogel sprijazniti z njihovo počasnostjo.

Jako strašna se mi je zdela ta navada. Pridem v urad načelnika enega ali drugega oddelka in se pogovarjam z načelnikom. Pogovor med nama se vrti o marsičem. Med pogovorom se odpro vrata in nekdo se privleče v pisarno, pretrga najin pogovor in brez vsakega pomisleka ali oprstitve prične pogovor z načelnikom. Za me se niti ne briga. V meni vre, vdarjam z nogo ob tla, stiskam pesti in kar tresem se od jeze. Pri tem pa čas beži. Vsiljivec končno odide iz pisarne, smejoč se kot da se ne bi prav nič hudega zgodilo, takoj za njim pa pride v pisarno kdo drugi, ki naju zopet prekine. Pogovor, ki sem ga napeljal, je prekinjen. In to me jezi. Nobenega racionalnega sistema nimajo za sprejem avdijene ali za obdržavanje konferenc, čas se gubi na vse načine in načelnik zgubi vsako perspektivo. Nobenega smisla za red nimajo. Ampak Lenin je pa drugačen. Pri njem gre vse po redu. Takih je še nekaj drugih, toda zelo redki so. Pri teh ljudeh gre vse točno po redu, drugod pa je prava blodnja. Red, red, red! O. blaženi ljudje!

(Dalje prih.)

Neumni zemljani.

Znani pisatelj Ellis O. Jones pripoveduje v "Life", da je neki prebivalec planeta Marsa potoval po svetu — ne od mesta do mesta, kakor mi ubogi zemljani, ampak od zvezde do zvezde. Tako je prišel tudi na našo zemljo. Veličastne reke so namakale tla in kamor se je Martjan ozrl, povsod je opazal bogato plodnost. Veselo prepevaje je hodil svojo pot. Srečal je zemljana, ki je bil videti zelo potr.

Martjan ga je pozdravil:

"Dober dan!"

"Dober dan!" je odzdravil zemljan.

"Kaj pa vam je?"

"Lačen sem."

"Zakaj pa ne jeste?"

"Nimam denarja."

"Delajte, pa ga boste imeli."

"Ne moram najti dela."

"Zakaj pa ne delate na neobdelani zemlji? Posejte žita, koruze, posadite krompirja in gojite druge vžitne rastline. Zakaj ne storite tega?"

"Lastnik zemlje me ne vzame."

"Kaj pravite?"

“No, posestnik ne pusti, da bi obdeloval zemljo.”

“Kdo pa je ta posestnik zemlje?”

“Ta čigar so tla.”

“Tega ne razumem. Saj pravite vendar na tem planetu, da ga je Bog ustvaril.”

“Da, tako pravijo.”

“Pa kaj ni ustvaril zemlje za vse svoje otroke, da bi si pridobivali hrano?”

“Slišal sem govoriti o tem. Mogoče, da je tako. Ne vem nič o tem.”

“Kako je prišlo do tega, da so posamezniki lastniki zemlje?”

“Zakon jim daje to pravico.”

“Kdo pa dela zakone?”

“No, mi.”

“Kdo je to: Mi?”

“Volilec — jaz in drugi.”

“In vi, suvereno ljudstvo, delate zakone, ki izročajo velike kose rodovitne zemlje posameznemu človeku, pa še s pravico, da vam zabrani obdelovati to zemljo? Vi sami pa hodite okrog, prosite za delo, pa umirate od lakote? Ali je to mogoče?”

“Tako je, gospod.”

“O, če ste tako blazni, da rajši poginete od glada, kakor da bi storili tako, kot delamo na drugih svetovih, se vam godi prav.”

“Kako naj razumem to?”

“No,” odgovori Martjan, “posetil sem že celo vrsto svetov, ampak ta zemlja je prvi izmed vseh, kjer so prebivalci tako neumni, da dovolijo nekoliko ljudem zaposesti zemljo, in zabraniti veliki večini drugih, da bi jo obdelovali in našli na njej svoje življenje.”

UTRINKI.

Iz Kodanja, Švedske, prihaja vest, da je preminul v Moskvi Peter Kropotkin, svetovno znani komunistični anarhist, znanstvenik in pisatelj.

Peter Kropotkin je bil član stare aristokratske ruske rodbine in je imel naziv princa, ki se ga pa v svojem življenju ni posluževal. Rojen je bil leta 1842 v Moskvi. V svojih mladih letih je služil pri nekem kozaškem polku v amurski provinci v Sibiriji. Pozneje je bil dodeljen governorju Transbalkalije kot pomočnik ter je bil nastanjen v Čiti. Leta 1867 je zapustil vojaški stan in se je bil posvetil zemljepisju. Kot študent zemljepisja je mnogo potoval in si pridobil mnogo znanja na tem polju.

Leta 1872 je začel s socialistično agitacijo Tolstojeve vrste, ki se je pa bila kmalu razvila v anarhistične in nihilistične tendence. Radi svoje radikalne propagande je bil leta 1874 vržen v ječo, iz katere je pa pobegnil na Angleško in pozneje v Švico. Po atentatu na carja Aleksandra II., ga je bila švicarska vlada izgnala iz dežele, vsled česar se je podal zopet na Angleško.

Na Kropotkina so najbolj vplivali spisi iz francoske revolucije, ki so ga popolnoma pridobili za revolucionarne nazore. Med anarhisti je veljal vsepovsod za avtoriteto.

V Londonu, kjer je živel, je izdal več anarhističnih in revolucionarnih spisov, esejev in apelov. Eno najvažnejših njegovih del je knjiga “Medsebojna pomoč” (The Mutual Aid), ki je izšla leta 1902 in je bila prevedena na vse moderne jezike.

S to knjigo je hotel Kropotkin pokazati, da boj za obstanek, ki ga vidimo pri živalih, ko druga drugo uničujejo radi svojega obstanka, sam na sebi ne tolmači življenja na zemlji. Važnejši zakon od prvega je v prirodi drug zakon — zakon medsebojne pomoči. Ta knjiga je vzbudila pri vseh znanstvenikih družabne vede veliko zanimanja. Poleg te knjige je napisal tudi več drugih. Kropotkin je bil kolektivist in ne individualist, kot so mnogi drugi anarhisti.

Z izgubo Kropotkina so izgubili anarhisti največjega misleca in luč, ki jih je vodila, kadar so prišle na dnevni red zamotane zadeve, katerim ostali niso mogli priti dovolj blizu, da ugotove njihove fomenalne zakone.

Poleg anarhistov pa je izgubilo s smrtjo Petra Kropotkina tudi človeštvo silo, ki si je po svoji najboljši moči prizadevala, da razkrije zakone, ki bi omogočili zemljanom največjo srečo, ki je mogoča.

Medtem ko je Wilsonova administracija odslovila zastopnika Sovjetske Rusije v Washingtonu, L. C. A. Martensa in ga poslala na Rusko, se je v Los Angelesu, Cal., ustanovil W. B. Vanderlipov sindikat, ima namen razviti v Kamčatki, Sibiriji, velike ribnike in drugo industrijo, za kar je dobil Vanderlip že dovoljenje od Lenina. Nekateri kapitalisti, ki bližje poznajo načrte nove republikanske administracije, trdijo, da bo ta najbrž priznala Sovjetsko Rusijo in da se bo v tem slučaju sedaj odslovljeni zastopnik Martens zopet povrnil v Zedinjene države.

Po najnovejši statistiki je v Zedinjenih državah, 3,473,446 brezposelnih. Mesta, ki so vsled brezposelnosti najbolj prizadeta s številom brezdelnih so sledeča: Boston 26,000; New Bedford 30,000; Fall River 26,000; New York City 234,247; Buffalo 35,000; Syracuse 10,000; Utica 8,000; Newark 41,000; Philadelphia 70,000; Cleveland 81,000; Cincinnati 24,000; Akron 20,000; Toledo 26,675; Columbus 13,500; Chicago 85,000; East Chicago in okoliška industrialna mesta 26,000; Detroit 160,000; Indianapolis 21,500; Milwaukee 24,500; Minneapolis 15,562; St. Paul 11,000; St. Louis 40,350; Kansas City 20,540; Atlanta 7,400; Richmond 4,590; New Orleans 4,000; Dallas 4,500; Houston 4,000; Seattle 7,000; Portland 10,000; San Francisco 13,000.

Socialistična stranka v Italiji se je na svojem zboru v Leghornu razcepila v komuniste in socialiste. Socialistična stranka Italije je zavzemala po večini centrunaško stališče, levo krilo je bilo slabo, desno se pa sploh ni opazilo, ker je bilo socialistično gibanje v Italiji vedno radikalno. V smislu teh dveh struj se je izvršil tudi razcep. Zbor se je sešel, da reši vprašanje o priključenju k moskovski Internaci-

nali na podlagi tozadevnih 21 točk. Eksekutiva socialistične stranke Italije je že odločila z večino glasov, da sprejme vseh 21 točk, ki jih je stavil II. kongres tretje ali moskovske Internacionale vsem socialističnim strankam in frakcijam, ki se hočejo pridružiti k njej. Sedanji zbor v Leghornu je imel definitivno določiti ali naj se italijanska Socialistična stranka pridruži moskovski Internacionali ali ne. Delegatje so imeli instrukcije na podlagi rezultata splošnega glasovanja o tem vprašanju, ki ga je iniciirala strankina eksekutiva, kakor je že bil rezultat v kraju, kjer je delegat zastopal svojo organizacijo.

Tako na primer so bili glasovi v Milanu: Desno krilo 265 glasov; centristi 1,228 glasov; secesionisti komunisti 518 glasov.

V okraju Pavie so dobili centristi in desničarji 3,121 glasov, komunisti pa 727.

Izmed 30 klubov ali organizacij so dobili centristi v okraju Piacenze 1,200 glasov, komunisti pa 200 glasov.

Temu rezultatu podobno so dobili komunisti in centristi glasove skoraj po vsi Italiji, tako da cepljenje Socialistični stranki ne bo mnogo škodilo, ker je ekstremna frakcija, ki se hoče pridružiti moskovski Internacionali za vsako ceno, precej slaba. Seveda so za pridruženje moskovski Internacionali tudi centristi, toda le pod pogoji, da izvajajo tistih 21 točk po razmerah, ki odgovarjajo historičnemu razvoju socialističnega gibanja v Italiji in gospodarskih razmer, ki so s tem v zvezi.

Na podlagi tega deljenja se bodo podelili seveda tudi strankini zastopniki v parlamentu. Tako dobe komunisti izmed 156 socialističnih poslancev 15 zastopnikov. Izmed 2500 občin, ki so bile pod socialistično upravo, odpade vnaprej par sto na komuniste. Poleg tega je treba vedeti, da stoji za centristi ali Socialistično stranko, kot je bila zadnja leta vedno priznana, italijanska konfederacija dela, podobna A. F. L. in razne združne ustanove. Iz tega bi se dalo sklepati, da se bo italijanska Socialistična stranka vdeležila mednarodne konference, ki se vrši dne 22. februarja na Dunaju z namenom, da se najde pota za združenje svetovnega proletarijata v eni Internacionali.

Neki časnikarski sindikat je ponudil predsedniku Wilsonu svoto \$150.000, ako bi hotel napisati članek, vsebino zanj pa si lahko izbere sam. Wilson je to ponudbo odklonil, ker se mu ponuja previsoka svota.

Sindikatu, ki je pripravljen plačati \$150.000 za en Wilsonov članek, bi se stvar izplačala. V vsakem ameriškem večjem mestu bi ga prodali tistemu dnevniku, ki bi ponudil zanj največjo svoto, kar bi mu prineslo še enkrat toliko, kolikor bi dali Wilsonu. Članek ne bi bil vreden te svote, ampak ime Wilsona je dobra reklama, če se lahko k uvodu članka za piše, da ga je napisal Wilson za ta in ta list. Mnogi ljudje, ki so zmožni pisati dobre članke, pa morajo živeti v pomanjkanju, ker niso "slavni" ljudje.

Ljubljanski "Naprej" o Ameriškem Družinskem Koledarju.

Ljubljanski dnevnik "Naprej" je objavil v izdaji z dne 4. januarja to leto pod rubriko "Kulturni vestnik" sledečo laskavo kritiko o našem letošnjem koledarju:

"Ameriški družinski koledar za leto 1921 (VII. l.) je izšel v založbi Jugoslovajske del. tiskovne družbe v Chicagi s prelepo vsebino. Poleg kalendarja prinaša med drugim: Ivan Molek, Ob porodu dneva. Ada Negri, Prislilna selitev (p.); Manabendra Nath Roy, Campak (pov.); Gustav Hollstrom, Kakšno je bojišče. (čl.); T. K., Krona (p.) Jože Zavertnik, Tako žive in umirajo (pov.); Ivan Molek; Marta se je spuntala (pov.); Jezik in pisava (čl.); Jack London, Činago (p.); A. Čehov, Kameleon (p.); J. London, Francis Spaight (pov.); Socializem in idealizem (čl.); M. Gorkij, Na dnu (drama); Evgen V. Debs (čl.); Oton Zupančič: Tiho prihaja mrak (p.); Rud. Goluh: Prometej (p.); Z. Kvedrova: Vsakdanja tragedija (pov.); Iv. Albrecht: V tovarni (p.); Pevski zbor "Zarja" (čl.); dr. J. Samsa: Iz egiptovskih grobov čl.); Seymour Stedman (čl.); Odkod so dobili ljudje denar, Iskanje resnice, Odkod so dobili ljudje imena, mnogo drugih drobtin ter Poslužba odtiskov prstov kot pričanje na sodišču. — Koledar ima dalje vse polno umetniško izdelanih slik, med katerimi navajamo. Szukalskega: Danteja; A. Polaskovega: Sejalca; Bretonovi: Na potu po zimi in Perica; de Preydourov: Cvet mladosti. Tratnikove: Kitaristinja, Mati in Risba; Bouguereauovi: Razbit vrč in Pastirica; Bennerovo; Vigred; Spremljevalec vojne (Vereščagin?); Špilarovo: Studijo glave; Benedino: Burja ji je spremljevalka; portrete Maxima Gorkija, E. V. Debsa in Seymoura Stedmana; pet slik iz čičaškega umetniškega muzeja (Art Institute); šest slik iz sovjetske Rusije; prizor iz igre "Na dnu"; soc. pevski zbor "Zarja" in še mnogo drugih. Koledar je — kakor vidimo — res vreden dela naših ameriških sodrugov in ti so lahko ponosni nanj. Cena 75 centov. Ameriškim sodrugom čestitamo in jim kličemo: Le tako naprej!"

V zalogi imamo še par dueatov Koledarja letnik 1921; kdor ga želi, naj pošlje 75c za mehko vezanega ali \$1.00 za vezanega v platno.

Za \$2.25 pošljemo Družinske koledarje letnike 1921, 1920 in 1919 vse tri vezane v platno, na katerikoli naslov v Jugoslaviji ali Julijski Benečiji. Poštino plačamo mi. Naši čitatelji imajo priliko, da pošljejo svojem bogato zbirko povesti, poezij, člankov, razprav, ilustracij itd., za malo svoto kot je gori omenjena.

Pazite na naš cenik knjig, ki bo objavljen v eni februarjskih izdaj Proletarca. Dobili smo iz domovine večjo zbirko knjig, katere pričnemo razprodajati ta mesec.

Naročila naslavlajte na: Proletarec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

(K vsakemu naročilu mora biti priložena svota, bodisi money order, ček, gotovina ali poštna znamka.

Ako Proletarca ne shranite, potem ko ga prečitata, dajte ga svojemu prijatelju, da ga tudi on prečita. Morda ga na ta način pridobite v naše vrste in postane tudi naročnik Proletarca.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

NEKAJ VAŽNIH ZAKLJUČKOV S SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

Eksekutiva J. S. Z. je sprejela na svoji seji dne 27. januarja t. l. par zaključkov, o katerih je treba, da vedo člani J. S. Z. še predno izide zapisnik, da se vedo pripravljati na delo za zadeve, ki so s temi zaključki v zvezi.

1. Zaključeno je, da se vrši redni zbor J. S. Z. okrog mesec dni po konvenciji Socialistične stranke, v kar se nalaga tajništvu, da stori v smislu pravil vse potrebne korake. (Napram temu bi se vršil zbor nekako začetkom junija t. l.)

2. Da bo vdeležba delegatov večja, in ker čas za kolektanje tozadevnih konvenčnih stroškov potom zveznega tajništva ne odgovarja času, ki je določen po pravilih, apelira eksekutiva na vse klube, da prirede zabave in podobne priredbe ter kolekte, katerih čisti dobiček je namenjen za poravnanje stroškov, ki bodo v zvezi z zborovanjem.

3. Da dobi tajništvo J. S. Z. na en ali drug način, bodisi od naših klubov, državnih socialističnih organizacij ali od gl. stana stranke svote, ki naj se zbirajo v fond za poravnanje agitacijskih stroškov — za pot sodruga J. Ovna, ki se prične takoj po zboru J. S. Z.

Eksekutiva konstatira, da je bila zadnja turneja sodruga J. Ovna uspešna, in da se ima v tem smislu obnoviti, čim se zbere za to potreben fond. Sedanja njegova turneja je zaključena s 30. jan. t. l.

Podrobnejše informacije glede zbora bodo razvidne iz zapisnika, ki bo objavljen v prihodnji številki Proletarca in v posebnih cirkularjih, ki jih dobe vsi aktivni klubi v kratkem.

Tajništvo J. S. Z.

PRIGLAŠEVANJE NOVIH KLUBOV K JUGOSL. SOCIALISTIČNI ZVEZI.

Priglaševanje novih socialističnih klubov, kakor tudi reorganiziranje starih, ki so z enim ali drugih vzrokov prenehali s poslovanjem, se vrši zadnje čase nepretrgoma.

Po prizadevanju sodrugov Ch. Pogorelea in J. Kluna se je reorganiziral socialistični klub št. 22 v Chisholm, Minn., z 12 člani. V Auburn, Ill., se je po prizadevanju sodr. J. Ovna in tamkajšnjih starih sodrugov reorganiziral klub št. 201 z 32. člani. Dalje se je reorganiziral klub št. 47 v Springfield, Ill., s tridesetimi člani in klub št. 25 v Indianapolis, Ind., s 40. člani.

Dalje piše sodrug Frank Bregar tajništvu J. S. Z. iz Avella, Pa., sledeče: "Pred par dnevi sva z rojakom A. Dermota šla okoli tukajšnjih delavcev z namenom, da organizirava socialistični klub. Kakor izgleda, bo uspeh precej zadovoljiv. Večina rojakov je naprednega mišljenja, zato prosim, da mi pošljete vse potrebne listine za ustanovitev socialističnega kluba. Če pošljete tiskovine takoj, bo lahko ustanovna seja že v nedeljo dne 30. januarja t. l.

Sodrug F. Bregar je bil svoječasnó tajnik pri dveh drugih klubih, in kamor je prišel, je bila njegova prva skrb, da se organizira socialistični klub.

Dalje poroča sodrug Anton Vidmar iz Pierce, W. Va., da se bo reorganiziral tamkajšnji klub št. 216, ki je spadal preje pod Thomas. Vse tozadevne tiskovine so že odposlane.

Od kod pride prihodnji glas? Naprej, delavci v organizacijo!
Tajništvo J. S. Z.

SA AGITACIJE — IZ PAKLA PITTSBURGH, PA.

Več nedelju dana se nalazim ovde u ovome gradu gde se nalazi ogroman broj našega jugoslaven-skega radništva. Stoga želim, da progovorim javno par riječi o njihovom životu i položaju.

Prošao sam kroz dve naseobine u ovom gradu, gde naše jugoslaven-sko najamno roblje kuluči i robuje. Poznato je, da je ovo jedno od najjačih mesta čelične industrije. A prema tome su gospodari najamnog ropstva u ovom gradu baroni ili kraljevi čelika, koji posjeduju sva radna poduzeća i svu radnu snagu, kontroliraju sve javne institucije od najveće sudnice pa do kustabulara te mnogo privatnih organizacija koje su u neposrednoj službi vlasnika tvornica. Ljudi mi pričaju da u ovome gradu ima za hilade ljudi u tvornicama i van tvornica, koji su neki stalno a neki delimično plaćeni od tvorničara, a čija je na žalost po gospodarima određena nalog, da krstare i kruže u naokolo grada te smetaju organizovanje najamnoga roblja. Ovdje kao i u svim ostalim gradovima vlada užasna sablast besposlice, skupoća životnih namirnica i stanova do skrajnosti. Opuštanje iz tvornica na gomile ljudi je redovno. Niko nezna da li će sutra raditi. Stoga se može zamisliti koliko strah vlada u masama nesretnoga najmnog roblja. Svak se boji i strahuje, niko nesmije da makne, jer mu preti bič užasne oskudice. Ljudi koje rade, boje se da će biti izbačeni iz stana i ostati na ulici usred ovako hladne zime sa porodicom — bez krova. Čak se sa strahom usudjuju dva i dva govoriti, jer niko nezna ko je ko.

Eto tako ovdje e strah za vladao u masama radnika i može se misliti, kakvo je kukavno stanje radnikovo.

Život Jugoslavena.

Ovde kao i u svim ostalim gradovima naš radni narod živi u neposrednoj blizini tvornica. Stanuje po najzabačenijim stanovima po najneuredjenijim i nečistim ulicama, gde nikada ma kakvo bilo vreme, nema čistoga vasduha. Gde je dim i prašina večita. Kada se čovek nadje u njihovu prije-gradju pa pogleda oko sebe i posmatra okolicu i on će opaziti da se nalazi u jednoj gustoj tamnoj pomračini koja se diže do nebesa od dima i prašine, zagleda malo bolje pa će prostim okom da ugleda kako rojevi—milijoni—otrovih bakterija juri kroz vazduh i mora da se uplaši. Posmatrajući radnike ko-

ji ulicama prolaže, videte kako su sbog teškoga, rada iznureni, mnogi i oguravili, oči zanučene, tamne i nevesele, ako mu se javite a on se iz nekoga straha uplašeno trgne i na prvi pogled vam izgleda, da bi hteo da pobegne od vas, počnete sa njime govoriti i on ječva izgovora riječi, rekao bi da ga neko za grlo steže i neda mu da govori. Pitate ga da li radi, kako živi, ako radi koliko zaradjuje, pripadali kojoj radničkoj organizaciji i tek onda otvoreno vidite, da bi hteo od vas da pobegne. Čovek mora biti veoma vešt, da ga održi u razgovoru i kada mu kažete ko ste i šta hoćete, tek onda mu se na licu pojavljuje neki tužan osmeh, i opazite na njegovom pogledu neko čudjenje. On se čudi vašoj smelosti, kako se usudjujete tako slobodno govoriti. Posmatrate žene i decu u ovoj okolici kako proiaze gotovo polu nagi. Malešani ti nevini robovi društvenoga uredjenja, koji na ulici stoje goli i bos, sačinjavaju bezbrojnu gomilu siročadi. Njih posmatrajući u vašim grudima se pojavljuje uzdah i nehotice bi hteli plakati. Ali posle toga uzdaha u vašim mislima se pojavljuje protest, i hteo bi na jedan put da sruših pakao u kome milioni najmnih robova živi.

Eto tako i u takim prilikama živi naš jugoslavenski radnik u ovome gradu.

Jugoslavenski radnici!

Vaš život je pun bede, patnje i oskudice, vaš um, vaša duša je zarobljena i gurnuta pod bič sablasti besposlice i užasnoh straha pred sutrašnjicom. A zašto? Iz prostoga razloga, jer vaši gospodari, tvorničari, fabrikanti, kapitalisti hoće hotimično da vas drže u takome ropskom stanju. Samo kako bi oni mogli bez vašega otpora da uživaju plodove vašega rada.

Radni narod stvara i proizvodi sve alate i mašineriju za proizvodnju, proizvodi sva sredstva za život potrebna za sve ljude, a u svemu oskudeva.

U zemlji najbogatijoj — punoj izobilja — zvanjoj "zemlji slobode" mi radnici živimo u najstrašnijoj bedi i očajanju. Mi sačinjavamo većinu ove velike nacije, ali naša radnička su prava pogažena, mi prava nemamo. Jedna mala manjima bogataša i silnika gospodara drže ogromnu većinu u lancima najmnoga ropstva. **Mi stradamo.** Dokle će mo tako?

Ako želimo da se oslobodimo, bede, nevolje i stradanja treba da se organiziramo, da podižemo falangu velike radničke borbene organizacije, da u druženim silama vodimo borbu oslobodjenja. Samo organizovani i ujedinjeni u klasno svesnoj radničkoj organizaciji moći će da svojim gromkim glasom dignemo protest protivu izrabljivanja i eksploatacije, koja se vrši nad nama, protivu bezumlja izrabljivača, a za slobodu obespravljanih radnika. Za to stupajte u redove Jugoslovenskog socijalističkoga saveza i soc. stranke u Americi.

Napred u organizaciju, da živi borba za socijalizam!

L. Todorovich.

Irwin, Pa. — Prihodnja seja socialističnoga kluba št. 221, J. S. Z., bo dne 6. februarja, to je v nedeljo ob 10. uridopoldne. Rešiti bo treba zelo važne

reči, vsled česar bi bilo želeti, da je navzoč vsak so drug. — Socialistični pozdrav!

J. R. Sprohar, tajnik.

Chisholm, Minn. — Chisholm je zopet v vrstah! Reorganizirali smo, kakor je bilo že svoječasno poročano da bomo, socialistični klub št. 22. Sedaj vabimo vse tukaj in v okolici živeče slovenske in srbohrvatske delavce, da se nam pridružijo. Prihodnja klubova seja bo v nedeljo, 20. februarja, ob 7. zvečer v prostorih John Puša.

Kaj pomeni biti socialist in spadati v socialistično organizacijo, ne bom razkladal v tem dopisu, kajti to že vrši uredništvo Proletarca samo. Mi vemo prav dobro, da dokler ne pade ta neumni kapitalistični sistem, je naše mesto v delavskih političnih in gospodarskih organizacijah. Izgovorov za to ne moro biti prav nobenih!

Kdor se zaveda svoje dolžnosti, bo v naših vrstah!

Jos. Ule, tajnik.

NEKAJ INFORMACIJ ZA TISTE, KI USTANAVLJAJO SOCIALISTIČNI KLUB.

1. Pet članov zadostuje za ustanovitev socialističnega kluba.

2. Pri vstopu mora vsak kandidat izpolniti slovensko in angleško pristopno karto, kakor se glase rubrike. Slovenske vstopnice ostanejo v varstvu klubovega tajnika, angleške vstopnice pa pošlje klubov tajnik z angleškim pismom, ki ga dobi pri ustanovitvi od tajništva Zveze, na državnega tajnika. Državni tajnik gleda, da dobi klub Charter in posamezni člani strankino glasilo "The Socialist World", ki ne stane člane nič. Naročnina za glasilo je namreč plačana pri mesečnih prispevkih.

3. Redne članske znamke so po 30c vsaka, izredne pa po 35c vsaka. Izredne znamke so tiste, ki jih dobe poročeni pari v klubu, in zato plačata oba 5c več. Te znamke so dve v eni. Omožene žene, katerih možje so člani kluba, in opravljajo domača dela, ne plačajo po navadi nobene pristopnine, ampak le tistih pet centov, ki jih plačata oba za dualne znamke.

4. Članske znamke se dobe le proti povzetju gotovine, to je za priloženo svoto, kolikor že znaša račun; vse druge reči daje Zveza na račun, če je potrebno.

5. Pozlašeni znaki so po 40c komad; klub jih prodaja po 50c.

6. Celoloidni znaki so po 5c komad; klub jih prodaja po 10c.

7. Knjiga za vknjižbe splošnih računov ali posameznih članov (250 članov) \$2.25, poštnine prosto.

8. Zapisnik za seje, trdo vezan \$1.50, poštnine prosto.

9. Pravila 6c komad.

10. Angleške pristopne karte 50 komadov za 20 centov.

11. Formule za mesečna poročila in slovenske pristopne karte se dobe na zahtevo brezplačno.

12. Pečati iz gumija 75c. **Tajništvo J. S. Z.**

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1908.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newton, Pa.

Glavni tajnik: BLAS NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.

1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj. ANDREJ VIDRICH, R. F. D. box 4, Johnstown, Pa.

Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: IGNATZ PODVASNIK, 5315 Butler St., Pittsburgh, Pa.

1. nadzornik: SOPHIA BIRK, 6006 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

2. nadzornik: IVAN GROBELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 135, West Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. 1, Bonanza, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VEHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.
Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNO GLASILO: PROLETAREC.

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštnih, Expressnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovljajo: Blas Novak, Union National Bank in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnji popravi.

IZ GLAVNEGA URADA S. D. P. Z., JOHNSTOWN, PENNSYLVANIA.

Sklepom seje glavnega odbora z dne 14. januarja 1921 se skliče 5. redna konvencija (katera je bila preložena za nedoločen čas) za na prvi pondeljek meseca maja 1921.

Glasom določb splošnega glasovanja v mesecu aprilu 1920 se bo vršila konvencija v mestu Johnstown, Pennsylvanija.

Glasom spremembe pravil 5. in 11. odstavek člena "Konvencija" potom splošnega glasovanja meseca decembra 1919 zamore vsako društvo, ki šteje 100 ali manj dobro stoječih članov in članic, poslati na prihodnjo konvencijo enega delegata, društva z

nad 100 dobrostoječih članov in članic pa dva delegata.

Vozne stroške se delegatom povrne iz zvezine blagajne, dnevnice pa plača vsako društvo svojim delegatom.

Vsa društva, ki so že izvolila delegata za 5. redno konvencijo zamorejo iste ponovno odobriti ali pa voliti nove.

Čas za izvolitev delegatov je določen do dne 15. aprila 1921, do katerega dne naj bi bili vsi izvoljeni delegati naznanjeni v glavni urad potom tozadevnih listin.

Društva, katera ne volijo lastnega delegata zamorejo pooblastiti katerega gl. odbornika ali pa delegata drugega društva, da zastopa društvo na konvenciji.

Blas Novak, glavni tajnik.

Nekateri elementi, ki jih je priroda posebno obdarila z domišljijo, se kaj radi obregnejo — zlasti na javnih priredbah — ob naše agitatorje, pa jih vprašujejo, kako je bilo pri J. S. Z. za časa vojne. To morda ne delajo iz hudobije, ampak v domišljiji, da so radikalnejši, revolucionarnejši in da bi se jim morali vsled tega vsi drugi klanjati. To je stara bolezen, ki izhaja iz bedaste prevzetnosti, ki pa sama na sebi nič ne pomeni. Dobimo jo pri naivnih šolarčkih ali pa pri nervoznih ženijih, katerih možgani delajo 100 revolucij na sekundo in takorekoč prestopajo tisto normalnost delovanja, ki vodi v blaznost. Če bi dotičniki vedeli, koliko več koristi bi napravili delavski stvari, ako se vžive v sedanje delo J. S. Z. in bi našim agitatorjem pomagali pri tem delu, smo prepričani, da bi te neslanosti napram našim agitatorjem opustili. Mi radi priznamo, da so se delale napake, toda to ne velja samo za nas, ampak tudi za vse druge frakcije. Različne napake so bile v različnih frakcijah, in čim prej se te napake pozabi, in gleda, da se jih ne ponavlja v bodoče, timbolje bo za proletariat vsepvsod. Današnji proletarjat potrebuje solidarnosti in kooperacije, ne pa medsebojnega nasprotovanja, od katerega ima dobiček edino kapitalistični razred.

Ako tovarnar ali trgovec potroši sedemindesetdeset odstotkov svojih dohodkov za zavarovalnino, bi rekli, da je blazen. Če bi kak delavec potrošil sedemindesetdeset odstotkov svoje plače za puške, revolverje in municijo sploh, v namen, da se protektira pred roparji, pa bi zanemarjal oskrbovanje družine, bi ga zaprli v norišnico. Ampak vlada potroši sedemindesetdeset odstotkov svojih dohodkov samo za vojne priprave. Ako bi ljudstvo hotelo, bi se ogromen del te svote porabilo za kulturne, zdravstvene in druge koristne svrhe. Zato ne smemo reči, da je vlada blazna, kajti vlada dela prav to, kar ljudstvo noče, da dela, ampak ljudstvo ne zna postaviti na krmilo take vlade, ki bi delala za vse ljudstvo, ampak poma-ga vladi, ki dela za interese male skupine ljudi — posedujočega razreda, ki stori vse, da ohrani in utrdi kapitalistični sistem pri življenju.

Ker so razmere take, ker je ljudstvo ignorantno, je dolžnost socialistov, da ga izobražujejo, da mu kažejo napake sedanjega sistema in mu tolmačijo socialistične nauke, da se ga s tem pridobi za socializem.

ŠESTMESEČNI RAČUN S. D. P. Z. V JOHNSTOWN, PA.
Od 1. julija do 31. decembra 1920.

DOHODKI:				IZDATKI:			število	
Društ. št.	Uplačano	Posmrtnina	bol. podpora	poškodbe	odpravnina	skupaj	član.	otrok.
1	\$ 1,221.52	\$ 34.00	\$ 603.00	\$	\$50.00	\$ 687.00	97	38
2	825.15		317.00			317.00	79	84
3	749.85		122.00			122.00	61	70
4	652.18	250.00	315.00			565.00	54	44
5	955.53		255.00			255.00	79	45
6	108.15		62.00			62.00	10	...
7	764.02	250.00	277.00	100.00		627.00	76	77
8	8.13							
9	441.88		158.00			158.00	36	14
10	778.53	600.00	301.00			901.00	65	28
11	738.37	125.00	412.00			537.00	64	40
12	147.48	500.00	30.00			530.00	15	3
13	727.24	100.00	424.00			524.00	66	24
14	636.85	100.00	75.00			175.00	49	24
15	360.30	600.00	274.00			874.00	29	1
16	160.13	500.00	196.00			696.00	14	...
17	136.88	550.00				550.00	11	...
18	707.17		60.00			60.00	75	74
20	283.61		136.00			136.00	29	...
21	457.70		42.00			42.00	42	53
22	1,017.47	1,100.00	641.00			1,741.00	90	85
23	1,881.56	1,350.00	469.00			1,809.00	138	58
24	580.81	375.00	281.00			656.00	42	20
25	1,455.45		351.00			351.00	113	105
26	522.84		546.00			546.00	41	12
27	209.68	250.00	44.00			294.00	19	2
29	520.89	600.00	303.00			903.00	46	18
30	1,076.66		528.00			528.00	88	66
31	100.67		32.00			32.00	10	1
32	249.69	200.00				200.00	19	...
33	704.70		567.00			567.00	65	41
34	398.89		36.50			36.50	38	29
35	710.37	250.00	232.00			482.00	64	36
36	754.37		263.00			2 63.00	60	65
37	240.49	500.00	297.00			797.50	25	6
38	1,202.10		729.00			729.00	112	98
39	248.05		94.00			94.00	21	8
40	352.24	125.00	37.00			162.00	25	32
41	1,515.03	800.00	365.00			965.00	135	89
42	681.93	48.00	83.00			131.00	59	37
43	115.02		34.50			34.50	10	4
44	388.24	350.00	126.00			476.00	38	36
45	640.99		104.00		250.00	354.00	59	115
46	171.16						13	3
47	389.36		59.00			59.00	34	27
48	229.36		27.00			27.00	19	8
50	1,314.84	1,000.00	953.50			1,953.50	118	65
51	1,672.83	125.00	216.00			341.00	156	76
52	59.67						5	...
53	169.37	200.00	79.00			279.00	15	13
55	131.79		26.00			26.00	12	4
56	1,594.46	525.00	504.50			1,029.50	141	89
57	84.94		45.00			45.00	9	...
58	207.68		110.00			110.00	17	3
59	369.94		64.00			64.00	33	...
60	1,485.00	200.00	575.00			775.00	147	177
61	297.91		61.00			61.00	23	9
62	564.50	500.00	66.00			566.00	63	20
63	43.12						4	4
64	659.08		305.00			305.00	63	25
65	359.76		354.50			354.50	36	14
66	792.19		359.00			359.00	74	42
67	259.19	100.00	111.00			211.00	21	6
68	554.70		259.00			259.00	55	19
69	315.64		13.00			13.00	32	7
70	164.08		74.00			74.00	14	2
71	341.81		143.00			143.00	26	6
72	405.19	50.00	120.00			170.00	30	...
73	414.60		133.00			133.00	48	19
74	130.98						10	...
75	142.26		62.00			62.00	12	...
76	63.71	250.00	61.00			311.00	5	1
78	167.97		45.00			45.00	18	2
79	719.00	58.00	213.00			271.00	54	28
80	139.16		10.00			10.00	12	7
81	347.41		428.00			428.00	30	17
82	888.19	540.00	751.50			1,291.50	72	53
83	334.78		233.00			233.00	30	4
84	202.20		300.00			300.00	14	...

85	228.69		30.00			30.00	24	11
86	286.61		67.00			67.00	29	15
87	112.41		259.00			259.00	11	..
88	351.32		361.00			361.00	35	15
89	288.26	125.00	93.00			218.00	22	15
90	252.77		98.00			98.00	22	13
91	422.43						36	14
92	513.67		435.50			435.50	54	21
93	213.75		214.00			214.00	22	..
95	229.48						19	20
96	205.03						15	..
97	201.52		105.00			105.00	23	7
98	151.99		66.00			66.00	17	4
99	431.96		125.00			125.00	35	16
100	1,523.34	208.00	231.00			439.00	165	272
101	374.58		180.00			180.00	35	25
102	330.55		10.00			10.00	26	25
103	101.68						20	12
104	318.51		31.00			31.00	40	39
105	458.26		315.00			315.00	49	71
106	242.92	1,125.00	72.00			1,197.00	27	3
107	397.48		32.00			32.00	39	17
108	620.13		207.00			207.00	64	56
109	353.83		75.00			75.00	36	28
110	158.42		100.00			100.00	15	..
111	411.64		10.00			10.00	59	42
112	451.82		106.00			106.00	51	51
114	142.86						14	15
116	738.50		422.00			422.00	82	61
117	2,030.54	450.00	679.00			1,129.00	223	229
118	209.51		74.50			74.50	26	55
119	233.35	250.00	338.00			588.00	28	18
120	385.16		109.00			109.00	38	6
121	444.28	500.00	32.00			532.00	46	48
122	201.68	800.00	64.00			864.00	20	20
123	548.86		108.50			108.50	61	47
124	235.16	125.00				125.00	19	..
125	433.04		74.00			74.00	50	37
126	1,864.54	250.00	420.50			670.50	193	147
127	207.72		33.00			33.00	24	23
128	655.55		198.00			198.00	73	72
130	892.34	250.00	417.00			667.00	88	14
131	459.65		367.00			367.00	48	4
132	20.19		15.00			15.00	Razpuščeno	
133	266.55	500.00	14.00			514.00	27	30
134	398.43						40	63
135	87.18						5	2
136	65.60		99.00			99.00	8	..
138	132.96		32.00			32.00	13	..
139	661.21		15.00			15.00	65	55
140	160.25	250.00				250.00	17	2
141	343.08		252.00			252.00	36	8
142	337.48		275.00	100.00		375.00	39	23
143	338.46	500.00	84.00			584.00	33	33
144	430.42	250.00	483.00			733.00	30	17
145	581.63		222.00			222.00	68	78
146	261.72						37	19
147	348.12	600.00	227.00			827.00	42	9
148	280.26	500.00	12.00			512.00	26	37
149	327.89	500.00	113.00			613.00	36	36
150	326.40		44.00			44.00	22	13
151	467.34		174.00			174.00	29	15
152	541.48	300.00	46.00			346.00	37	5
153	247.64	500.00	52.00			552.00	21	24
154	465.68		498.00			498.00	33	4
155	306.22		86.00			86.00	19	1
156	149.20		12.00			12.00	5	1
Raz. čeki	10.00	2 kr. izpl. ček	13.00					
Skupaj	\$69,488.09	\$20,888.00	\$26,274.50	\$200.00	\$300.00	\$47,649.50	6426	4395

Razdeljeno po skladih.

	Smrtninski	Bolniški	Poškodb.	Rezervni	Upravni	Mladinski	Skupaj.
Preost. 30 jun. '20	\$145,219.96	\$ 784.08	\$20,854.56	\$17,217.28	\$ 4,589.26	\$23,302.54	\$211,967.68
6 mes. doh. dr...	24,611.37	28,824.00	3,275.95	1,994.62	8,136.85	2,645.30	69,488.09
Obresti, prenos ..	14,777.02						14,777.02
Skupaj	\$184,608.35	\$29,608.08	\$24,130.51	\$19,211.90	\$12,726.11	\$25,947.84	\$296,232.79
Izdatki	\$ 19,850.00	\$26,274.50	\$ 500.00		5,028.68	1,038.00	52,691.18
prenos vloge	10,000.00						10,000.00
Preost. 1. jan. 21.	\$154,758.35	\$ 3,333.58	\$23,630.51	\$19,211.90	\$ 7,697.43	\$24,909.84	\$233,541.61

Opomba: a) v razdelbi po skladih so izplačane posmrtnine deljene v Smrtninski in Mlad. Sklad.
b) izplačane odškod. in odprav. so označene skupno v poškodninskem skladu.
c) v konvenčijni sklad pripadajoče vsota \$6,675.00 je všteta v upravnem skladu.

SESTMESEČNI RAČUN SLOVANSKE DELAVSKE PODPORNE ZVEZE

od 1. julija do 31. decembra 1920.

Dohodki:	
Preostanek dne 30. junija 1920.....	\$211,967.68
Društva uplačala:	
Smrtninski sklad	24,601.37
Bolniški sklad	28,824.00
Poškodninski sklad	3,275.95
Rezervni sklad	1,994.62
Upravni sklad	8,136.85
Mladinski oddelek	2,645.30
	\$ 69,478.09

Razne obresti:	
Obresti plačane v gotovini.....	6.13
Lake Shore Banking & Trust Co. (čekovni račun).....	98.89
The Guardian Savings Co., Cleveland, Ohio, bančna vloga	139.14
Lake Shore Banking & Trust Co., bančna vloga.....	272.36
Society for Savings, Cleveland, Ohio, bančna vloga.....	111.50
Slov. Building & Loan Association, Cleveland, Ohio, bančna vloga	81.48
Citizens Savings & Trust Co., Cleveland, Ohio, bančna vloga	11.06
Farmers & Miners National Bank, Forest City, Pa., bančna vloga	82.81
Union National Bank, Johnstown, Pa., bančna vloga.....	95.87
Title Trust & G. Co., Johnstown, Pa., bančna vloga.....	37.13
Continental Trust Co., Pittsburgh, Pa., bančna vloga.....	125.98
Potter Title and Trust Co., Pittsburgh, Pa., bančna vloga	124.32
Pittsburgh Dep. and Title Co., Pittsburgh, Pa., bančna vloga	134.41
First National Bank, Pittsburgh, Pa., bančna vloga.....	5.96
Allegheny Valley Bank, Pittsburgh, Pa., bančna vloga.....	9.86
Conemaugh Dep. Bank, Conemaugh, Pa., bančna vloga.....	112.62
Slov. Sav. & Loan Ass'n, Conemaugh, Pa., bančna vloga.....	45.00
Josip Zele, 1. uknjižba.....	337.50
2. vojno posojilo.....	337.50
4. vojno posojilo.....	100.00
4. vojno posojilo.....	503.75
5. vojno posojilo.....	106.25
Bondov Hydalgo County, Texas.....	797.50
Bondov Village of Clayton.....	300.00
Bondov Montreal School Conn.....	650.00
Bondov Williams, Arizona.....	150.00
	\$ 4,777.02
Kupljene hipoteke (bondi) Montauzes Drainage and Levee	10,000.00
Razveljavljeni ček šte. 18445.....	10.00
	10,000.00
Skupaj.....	\$296,232.79

Izdatki:	
Društvam se izplačalo:	
Posmrtnine odraslega oddelka.....	\$ 19,850.00
Bolniške podpore	26,261.50
Poškodbe	200.00
Odpravnine	300.00
Posmrtnine mladinskega oddelka.....	1,038.00
	\$ 47,649.50
Dnevnice gl. odbornikov.....	407.54
Plače gl. uradnikov.....	2,725.00
Tiskovine	297.75
Najemnina gl. urada.....	278.00
Uradne potrebščine	21.20
Vrhovni zdravnik za pregled prošenj.....	73.24
Glasilo in naročnina.....	309.00
Oglasi izven glasila	48.00
Varščine glavnih in društvenih odbornikov.....	280.00
Oskrbovanje računskega stroja	5.50
Telefon	25.05
Aktuar (računski izvedenec).....	19.75
Zavarovalnina povištva	11.50
Polletna plača gl. predsednika.....	60.00
Odvetniki in tožbeni stroški.....	251.30
Omara	32.50
Zdravniška preiskava za dr. šte. 66.....	12.00
Ročne blagajne tajnika in blagajnika.....	170.00
	\$ 5,027.03
West Moutanzes Drainage and Levee bondi.....	10,000.65
Ček šte. 19681 dvakratno izplačan.....	13.00
	10,001.65
Skupaj.....	\$ 62,691.18
	\$ 62,691.18

Skupni dohodki	\$296,232.79	
Skupni izdatki	62,691.18	
Preostanek dne 1. januarja 1921.....		\$233,541.61
K temu se prištejejo nevrnjeni čeki.....		4,663.40
Neporabljena ročna blagajna tajnika.....		45.45
Skupno denarja v gotovini.....		\$238,250.46

DENAR MLADINSKEGA ODDELKA:

Dohodki:		
Preostanek dne 30. junija 1920.....	\$ 23,302.54	
Dohodkov od 30. junija do 1. januarja 1921.....	2,645.30	
	\$ 25,947.84	
Izdatki:		
Posmrtnine izplačano	\$ 1,038.00	
Čisti preostanek dne 1. januarja 1921.....	\$ 24,909.84	
Zgorajšnja imovina je razdeljena sledeče:		
Hildago County, Texas, zadolžnice (bondi).....	\$ 29,000.00	
Montreal School Commission, zadolžnice.....	28,000.00	
Williams, Arizona, zadolžnice.....	5,000.00	
Village of Clayton, zadolžnice.....	10,000.00	
West Matauzas Drainage & Levee District, Fulton County, Ill.	10,000.00	
Drugo vojno posojilo	15,000.00	
Četrto vojno posojilo	24,000.00	
Peto vojno posojilo	5,000.00	
		\$124,000.00
Posojilo na prvo uknjižbo.....	15,000.00	
		\$ 15,000.00
Lake Shore Banking & Trust Co., Cleveland, Ohio, čekovni račun.....	\$ 8,739.11	
Lake Shore Banking & Trust Co., Cleveland, Ohio, obrestna vloga	18,489.41	
Guardian Savings and Trust Co., Cleveland, Ohio, obrestna vloga	7,096.24	
Society for Savings, Cleveland, Ohio, obrestna vloga.....	5,686.67	
Citizens Savings and Trust Co., Cleveland, Ohio, obrestna vloga	8,720.26	
Slovenian Building & Loan Ass'n, Cleveland, Ohio, obrestna vloga	4,968.74	
North American Savings and Banking Co., Cleveland, Ohio, obrestna vloga.....	4,785.77	
Farmers & Miners National Bank, Forest City, Pa., obrestna vloga	5,604.65	
Union National Bank, Johnstown, Pa., obrestna vloga.....	5,574.85	
Title Trust & Guarantee Co., Johnstown, Pa., obrestna vloga	2,159.30	
Continental Trust Co., Pittsburgh, Pa., obrestna vloga.....	6,425.62	
Potter Title & Trust Co., Pittsburgh, Pa., obrestna vloga.....	6,341.12	
Pittsburgh Dep. and Title Co., Pittsburgh, Pa., obrestna vloga	6,108.51	
First National Bank, Pittsburgh, Pa., obrestna vloga.....	167.93	
Allegheny Valley Bank, Pittsburgh, Pa., obrestna vloga.....	503.21	
Conemaugh Deposit Bank, Conemaugh, Pa., obrestna vloga	5,743.62	
Slov. Savings & Loan Ass'n, Conemaugh, Pa., obrestna vloga	2,090.00	
		\$ 99,205.01
Preostanek ročne blagajne gl. tajnika.....	45.45	
		45.45
Skupaj.....	\$238,250.46	\$238,250.46

V Johnstown, Pa., dne 12. januarja 1921.

Pregledali in v redu pronašli:

JOHN PROSTOR,
predsednik.
IGNATZ PODVASNIK,
Preds. nadz. odbora.

BLAS NOVAK,
tajnik.
ANDREW VIDRICH,
nam. 2. nadzornika.

JOS. ZELE,
blagajnik.
LOUIS, KRASNA,
nam. 3. nadzornika.

V današnji družbi se govori zelo mnogo o možnostih in prilikah, ki jih ima vsak posameznik, da postane bogat in srečen. Ali je ta možnost resnična?

Vzemimo, da je to res radi argumenta, in sicer v obliki praznih čekov na bodočnost, ki je v tem slučaju naša banka — banka vseh ljudi, ki iščejo v nji možnosti in sreče — in kaj bi se zgodilo, če bi nekega dne izpolnili vsi svoje čeke z velikimi svotami ter bi poskusili, da te čeke izmenjamo v denar? Kdor zna količikaj računati, mora takoj spoznati, da bi v tem slučaju nastala splošna panika. Možnost nudi

teoretično mnogo zapeljivih obljub, ali z izpolnjevanjem ne more začeti niti z eno tisočinko. Pod sedanjim sistemom je možnost samo izjema, namenjena le za nekatere. Edina možnost, ki jo je mogoče udeležiti je v tem, da se uvedejo take družabne razmere, ki bi omogočale širokim plastem ljudstva, ki producira in ustvarja bogastvo, dostojno življenje. In to možnost daje Socializem. Vse druge možnosti pod sedanjim sistemom niso za milijone ljudi nič drugo kot iluzija in zapeljivost, ki služi, kakor smo že rekli, peščici špekulantov.

POROČILO POMOŽNEGA BLAGAJNIKA.

Od 1. Julija do 31. Decembra 1920.

Cenjeni Sobratje Glavni Uradnikih Člani ice S. D. P. Z.

Spodaj vam podajam poročilo o denarju v moji oskrbi kot pomožni blagajnik naše organizacije za zgoraj omenjeni čas. V slučaju katere pomote se uljudno prosi, da se isto takoj naznani, da se jo potem popravi.

Ime	Štev. Vlož. knige.	Ime Banke	Obresti	Skupaj		
Jakob Brence	6286	The Dollar Savings Bank Bridgeport, Ohio	\$ 4.06	\$ 207.43		
Frank Rak	6413		8.72	445.58		
Andrej Oblak	6410		10.92	556.98		
Alojz Krajšek	6550		5.38	274.51		
Ivan Kodrič	6551		5.38	274.51		
Mary Lozekar	6899		4.22	215.72		
Michael Obed	6914		2.10	107.22		
Danial Obed	6915		2.10	107.22		
Mary Obed	6916		2.10	107.22		
Lessie Obed	6917		2.10	107.22		
Ana Ribarič	6956		10.12	516.77		
Josph Puz	6957		5.06	258.38		
Ivana Znidaržec	6958		5.06	258.38		
Anton Galičič	6984		2.18	111.79		
Anton Veber	7137		2.50	127.50		
Trez. Žaveršnik	7160		2.49	252.49		
Albina Obed	7161		3.48	353.48		
John Petrič	7233			400.00		
Rozi Mohor	7258			83.34		
Mary Mohor	7259			83.33		
Louise Mohor	7260		83.33			
Frank Kosumec	230	Conemaugh, Deposit Bank Conemaugh, Pa.	7.20	368.11		
Rozalija Sever	270		2.50	128.39		
Mary Sever	271		2.50	128.39		
Ljubica Stosič	276		3.76	192.68		
Annie Stosič	2277		3.76	192.68		
Albert Logar	435		12.62	644.43		
Frank Hochevar	439		2.40	123.04		
Mary Hochevar	440		2.40	123.04		
Matija Hochevar	441		2.40	123.04		
Frank Starič	746		2.32	118.65		
Joseph Silc	779		2.30	117.84		
Mary Silc	780		2.30	117.84		
Ciril, Fr. & Mary Per	927		9.22	470.56		
Ludvik Kobal	11384			500.00		
Mary Radesič	3374		The Bridgeport Bank & Trust Company Bridgeport, Ohio.	.62	94.24	
Ana Janezič	3375			.62	94.15	94.15
Rud. Janezič	3376			.62	94.23	
Joseph Janezič	3377	.62		94.23		
Michael Gračan	3378	1.60		243.04		
Katarina Gračan	3379	1.60		243.04		
Mary Zavbi	3380	1.74		262.87		
Thomas Žavbi	3381	1.74		262.90		
Rosie Meglič	3446			200.00		
Mary Meglič	3447			200.00		
James Meglič	3448			200.00		
Joseph Meglič	3449			200.00		
Martha Malecki	3490			50.00		
Rudolph Malecki	3491			50.00		
Karol Malecki	3492			50.00		
Terezija Malecki	3493			50.00		
Ant. Malecki	3494			50.00		
Margareth Brodač	3495			125.00		
Kath. Brodač	3496			125.00		
Josephine Penco	3497			62.50		
Mary Penco	3498			62.50		
Frank Penco	3499			62.50		
Lidija Penco	3500			62.50		
Terez. Conigani	3501			75.00		
Zareno Conigani	3502			75.00		
Mary Tomšič	3503			125.00		
Annie Zore	3504			200.00		
Jennie Zore	3505			200.00		
Elizabeth Zore	3506			200.00		
John Svele	3507			125.00		
Frank Svele	3508			125.00		
SKUPAJ				142.81	12,344.79	\$12,344.79

Poleg zgoraj navedenega je še vloženege v Mestni Hranilnici Ljubljanski za

Kat. Ocepek, vlož. št. 73411	362 Kron	12 H
Mar. Ocepek, vlož. št. 73412	362 "	12 "
Al. Planinšek, vl. št. 81216	1705 "	53 "

SkupajK2429.77h. K2429.77h.

Denar Vložen na Alien Property Custodian, Washington, D. C.

	Report No.	Trust No.
Za Jakob Seslar	513.32	8879 E-8573
" Antonija Uresek	418.34	8880 E-8574
" Emiel Radosevič	410.64	8882 E-8576
" Mihael Tancek	153.00	8881 E-8575
" Math. Grubšič	405.33	8884 E-8578
" Marija Azič	405.33	8883 E-8577
" Marija Asič	405.33	12506 8577
" Ljubica Kopriva	443.62	12507 12261
" Barb. Moguluč	99.13	34580 I-34422
" Julija Mogulič	99.13	30762 I-30762
" Zofija Božič	422.35	12509 12262

Skupaj\$3,775.52

JOHNSTOWN, PA, DNE 15. JANUARJA 1921

Anton Hochevar, Pomožni Blagajnik.

Mi spodaj podpisani Nadzorniki S. D. P. Z. potrjujemo da smo pregledali račune Pomožnega Blagajnika ter smo jih našli v redu.

V potrdilo tega sledijo naši lastnoročni podpisi:

Ignatz Podvasnik, Preds.
Andrew Vidrich, I Nadz.
Louis Krašna, II Nadz.

ČLANSTVO ZAVAROVANO PRI SLOV. DEL. PODP. ZVEZI, RAZDELJENO PO RAZREDIH IN ODDELKIH.

Razr.	Odd.	Štev. članov	Skupna zavarovalnina	Posmrtnina na zavarovalnina	Bobnička podpora
1.	1.	589	\$ 589,000.00	\$1000.00	\$2.00
1.	2.	157	157,000.00	1000.00	1.00
1.	3.	59	59,000.00	1000.00	—
2.	1.	481	240,500.00	500.00	2.00
2.	2.	2778	1,389,000.00	500.00	1.00
2.	3.	569	284,500.00	500.00	—
3.	1.	157	39,250.00	250.00	2.00
3.	2.	1190	297,500.00	250.00	1.00
3.	3.	203	50,750.00	250.00	—
4.	1.	85	8,500.00	100.00	1.00
4.	2.	4	400.00	100.00	—
Izv.	Izv.	21	15,750.00	750.00	3.00
Izv.	1.	79	59,250.00	750.00	2.00
Izv.	2.	2	1,500.00	750.00	1.00
1.	Izv.	5	5,000.00	1000.00	3.00
2.	Izv.	1	500.00	500.00	3.00
Penz.	2.	43	4,300.00	100.00	1.00
Izv.	1.	3	1,050.00	350.00	2.00
Skupaj		6426	\$3,202,750.00		

Umrli člani od 1. Januarja do 31. Decembra 1920.

Razred	Štev. članov	Skupna zavarovalnina	Posmrtnina
1	6 članov		\$ 6,000.00
2	43 "		21,500.00
3	17 "		4,250.00
4	4 "		*) 350.00
Izv. 1	"		750.00
Izv. 1	"		350.00
Skupaj 72 članov			\$33,100.00

*) Eden bil opravičen samo za \$50.00 posmrtnine.

Umrli člani mladinskega oddelka od 1. Januarja do 31. Decembra 1920.

Starost	Štev. članov	Umrli dne	Ime in priimek	Zavarovani	Posmrtnina
2 leti 2 izpl.	2	17. okt.	Andrej Zalokar..	500.00	\$ 34.00
3 let. 3 "	3	19. feb.	Matevž Kotnik..	500.00	\$ 68.00
4 let. 4 "	4	21. mar.	Anton Krofič ...	250.00	40.00
5 " 5 "	5	11. apr.	Frank Bolkar ...	500.00	48.00
7 " 2 "	7	22. apr.	Andrej Kovačič..	250.00	58.00
8 " 2 "	8	20. jul.	Anton Godec ...	500.00	125.00
11 " 1 "	11	9. okt.	Pomaž Pavlovčič.	500.00	250.00
12 " 2 "	12	22. okt.	Jožef Blatnik ...	250.00	125.00
14 " 1 "	14	30. okt.	Matija Jurčič ...	500.00	175.00
		6. nov.	Miluš Strič	500.00	200.00
		23. nov.	Jožef Hasberger.	500.00	200.00
		8. nov.	Valentin Pavšek.	500.00	
		17. nov.	Jernej Janžekovič	500.00	
		8. dec.	Primož Košir ...	500.00	
		25. okt.	Ivan Pavičič	1,000.00	
		9. okt.	Frank Kastelic..	500.00	
		22. dec.	Jožef Urbančič ..	500.00	
		17. nov.	Ivan Jenc	250.00	
		27. jul.	Matija Ceglar ..	250.00	
		1. nov.	Peter Zihlerle ...	100.00	
		2. dec.	Ivan Odlazek ...	500.00	
		7. dec.	Matija Srnel ...	500.00	
		18. feb.	Jožef Kotnik ...	350.00	
		27. maja	Frank Turk	500.00	
		31. jan.	Andrej Možina...	500.00	
		21. mar.	Jožef Pavlovčič..	250.00	
		12. mar.	Anton Arh.	250.00	
		1. maja	Franc Rifelj ...	500.00	
		27. jul.	Jožef Novak	500.00	
		29. jul.	Jožef Chehovin..	1,000.00	
		23. jul.	Franc Mesner ..	500.00	
		12. jul.	Anton Pintar ...	500.00	
		10. jul.	Frank Germ	500.00	
		30. jun.	Jožef Otoničar..	500.00	
		2. aug.	Jakob Laurič...	500.00	
		25. aug.	Jožef Turk	250.00	
		15. aug.	Ivan Lukan	500.00	
		29. sept.	Dragotin Zorich..	500.00	
		23. okt.	Lourenc Oblak..	500.00	
		20. okt.	Mihael Dodich...	1,000.00	
		30. okt.	Ivan Tornich ...	250.00	
		2. nov.	Pavel Mesich ...	500.00	
		22. nov.	Ivan Tomažič ...	500.00	
		13. okt.	Jakob Likar	500.00	

Skupaj 16\$1,627.00

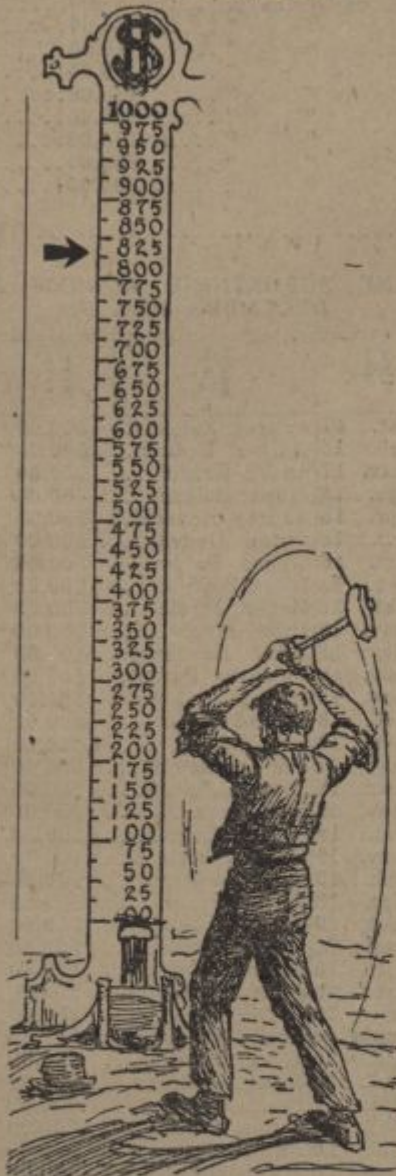
NEIZPLAČANE POSMRTNINE KONCEM MESECA DECEMBRA 1920.

Štev. članov	Dr. št.	Umrli dne	Ime in priimek	Zavarovani	Posmrtnina
146	5	10. okt.	Andrej Zalokar..	500.00	400.00
160	42	19. feb.	Matevž Kotnik..	500.00	187.00
158	141	21. mar.	Anton Krofič ...	250.00	240.00
165	126	11. apr.	Frank Bolkar ...	500.00	375.00
169	11	22. apr.	Andrej Kovačič..	250.00	250.00
188	47	20. jul.	Anton Godec ...	500.00	288.75
199	131	9. okt.	Pomaž Pavlovčič.	500.00	500.00
203	105	22. okt.	Jožef Blatnik ...	250.00	152.25
241	69	30. okt.	Matija Jurčič ...	500.00	37.00
245	14	24. nov.	Miluš Strič	500.00	375.00
248	29	23. nov.	Jožef Hasberger.	500.00	33.00
249	30	8. nov.	Valentin Pavšek.	500.00	406.28
257	61	17. nov.	Jernej Janžekovič	500.00	300.00
275	22	8. dec.	Primož Košir ...	500.00	400.00
293	95	25. okt.	Ivan Pavičič	1,000.00	750.00
319	78	9. okt.	Frank Kastelic..	500.00	400.00
330	25	22. dec.	Jožef Urbančič ..	500.00	500.00
340	45	17. nov.	Ivan Jenc	250.00	250.00
369	21	27. jul.	Matija Ceglar ..	250.00	35.72
382	1	1. nov.	Peter Zihlerle ...	100.00	100.00
388	13	2. dec.	Ivan Odlazek ...	500.00	400.00
389	4	7. dec.	Matija Srnel ...	500.00	300.00
411	66	18. feb.	Jožef Kotnik ...	350.00	225.00
412	51	27. maja	Frank Turk	500.00	365.00
422	90	31. jan.	Andrej Možina...	500.00	500.00
424	153	21. mar.	Jožef Pavlovčič..	250.00	246.00
425	118	12. mar.	Anton Arh.	250.00	250.00
426	10	1. maja	Franc Rifelj ...	500.00	400.00
438	148	27. jul.	Jožef Novak	500.00	500.00
440	29	12. jul.	Jožef Chehovin..	1,000.00	400.00
441	23	12. jul.	Franc Mesner ..	500.00	500.00
442	60	12. jul.	Anton Pintar ...	500.00	300.00
443	22	10. jul.	Frank Germ	500.00	400.00
444	140	30. jun.	Jožef Otoničar..	500.00	250.00
445	89	2. aug.	Jakob Laurič...	500.00	375.00
446	117	25. aug.	Jožef Turk	250.00	125.00
447	121	15. aug.	Ivan Lukan	500.00	375.00
448	67	29. sept.	Dragotin Zorich..	500.00	400.00
451	83	23. okt.	Lourenc Oblak..	500.00	500.00
453	17	20. okt.	Mihael Dodich...	1,000.00	750.00
454	100	30. okt.	Ivan Tornich ...	250.00	100.00
455	131	2. nov.	Pavel Mesich ...	500.00	500.00
457	35	22. nov.	Ivan Tomažič ...	500.00	500.00
460	36	13. okt.	Jakob Likar	500.00	500.00
					15,141.00

Sodrug, skušaj pridobiti tvojega prijatelja, da se naroči na Proletarca.

Ali imate v vaši naselbini že slovenski socialistični klub? Ako ga nimate, ste temu krivi vi sami, kajti kompanije ne bodo ustanovljale socialističnih organizacij. One ustanovljajo svoje organizacije za obrambo svojih interesov, vaša dolžnost pa je, da si ustanovljate svoje za obrambo delavskih interesov.

Prispevki v tiskovni fond "Proletarca."

TISKOVNI FOND PROLETARCA.
VI. IZKAZ.

Johnstown, Pa. — Prispevki članstva dr. Adrija, št. 3: po 25c, Martin Klinar, A. Skubec, John Bombač, Alojzij Jurčević, Mike Sajatovič, Frank Košan, Anton Jurkovič, Mike Bunčič, Mike Pečjak, Joseph Cipoth, Daniel Marinič, Elija Babulo, Feliks Kadžič, Frank Fabec, Frank Pleskovič, John Znidaršič, Jacob Drakser, Mike Fink, Daniel Simonič, John Simonič, Joseph Bečaj, Ignac Pečjak, Matija Vidmajer, Anton Jene in Anton Tome; Martin Silbert, 10c; Frank Požun, 5c. Pošiljatelj John Cerjak, skupaj \$ 6.40

Ramsey, O. — Iz blagajne društva Zeleni Hribček, št. 279, SNPJ 3.00

Virden, Ill. — Slov. soc. klub št. 50, JSZ., \$10; Frank Heršič, \$1; po 50c, Frank Stempihar, Maggie Stempihar, Frank Vončina in Simon Kaučič; John Befeer, 30c; po 20c, Frank Klanšek, Frank Reven, Florijan Goričan, Frank Peterlin, Frank Folkar, Terezija Ferjančič in Anton Hotanek. Pošiljatelj Frank Stempihar, skupaj poslano 15.05

Franklin, Kans. — J. Drole, 75c; po 25c, Frank Kovačič, Fr. Debelak, Anton Seljak, Gasper Leskovitz, M. Gorenz, Chas. Ponca, Geo. Ovelbar, Matt

Cukjati, Paul Mesojednik, John Grenkar, Mike Raspotnik in John Bregar. Pošiljatelj G. Leskovitz, skupaj 3.75

Chicago, Ill. — August Zupančič 1.00

Marryville, Ill. — John Gornik50

Moon Run, Pa. — Anton Košir50

Auburn, Ill. — Jerry Smole50

Cleveland, O. — Lawrence Gorjup 5.00

Skupaj do 28. jan. 35.74

Zadnji izkaz 775.01

Skupaj \$810.73

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27, JSZ., se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam.—Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletarijata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč." — Tajnik kluba št. 27, JSZ.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Prihodnja seja slov. socialističnega kluba št. 114, JSZ. se vrši dne 12. februarja (drugo soboto v mesecu) v klubovih prostorih na 424 Ferry Ave. E. — Na dnevnem redu bo več važnih stvari, ki se morajo rešiti. Udeležite se seje polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. Organizator.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega socialističnega kluba se vrše vsak drugi in četrti petek v mesecu v dvorani ILIRIA, 310 First Ave. — Ker se na klubovih sejah obravnavajo važne stvari, je dolžnost članstva, da se udeležuje sej. Pripeljite s seboj tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji. John Kresse, 396 4th Ave.

IZŠLA JE KNJIŽICA:

"NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI
DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV."

Z vprašanji in odgovori v slovenskem in angleškem jeziku, ki jih mora vedeti vsak prosilec pred sodnikom. Cena 40c. Naročila sprejema tajništvo J. S. Z., 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

NA RAZPOLAGO IMAMO ŠE NEKAJ IZTISOV "AMERIŠKEGA DRUŽINSKEGA KOLEDARJA" letnik 1921, ker so nam nekateri zastopniki in tajniki vrnili neprodane iztise. Kdor ga želi, naj pošlje naročilo takoj. Pošljete lahko poštne znamke. Naročila pošljite Proletarcu. Koledar stane mehko vezan 75c, vezan v platno \$1.00.

Na sejah socialističnih klubov razpravljajte o dnevnih vprašanjih, da se tako vežbate v znanju in govorništvu. Socializem potrebuje agitatorjev in na sejah socialističnih organizacij se jih lahko vzgaja.

Kdo drugi povzroča, da ljudstvo misli in napreduje v vseh panogah življenja, če ne agitator?